

สำนักงานกองทุนสิ่งแวดล้อม

๖๐/๑ ซอยพิบูลวัฒนา ๗ ถนนพระรามที่ ๖

แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

โทร ๐-๒๒๖๕-๖๖๐๐ โทรสาร ๐-๒๒๖๕-๖๕๘๘, ๐-๒๒๖๕-๖๕๘๙

[http:// envfund.onep.go.th](http://envfund.onep.go.th)

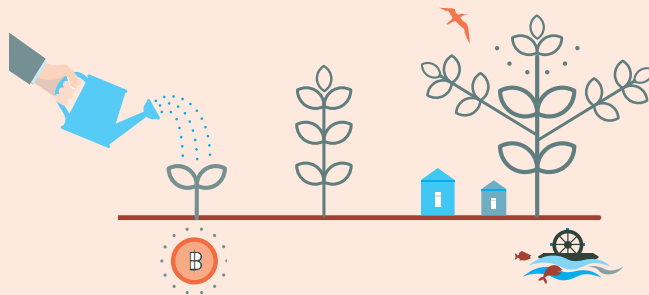
facebook : กองทุนสิ่งแวดล้อม สผ.

25 ปี กองทุนสิ่งแวดล้อม มุ่งมั่น ตั้งใจ เพื่ออนุรักษ์และพัฒนา

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กองทุนสิ่งแวดล้อม
เป็นกลไกทางการเงินที่มั่นคง
สนับสนุนการบริหารจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
และมีธรรมาภิบาล

๒๕ ปี กองทุนสิ่งแวดล้อม
“มุ่งมั่น ตั้งใจ เพื่ออนุรักษ์และพัฒนา”

คณะที่ปรึกษา

นางรวิวรรณ ภูริเดช
นางอัมภาพร ไกรพานนท์
นายประเสริฐ ศิริภาพร

ผู้เรียบเรียงและผู้สนับสนุนข้อมูล

นางพรทิพย์ จัยสิน
นายวรศักดิ์ พ่วงเจริญ
นางรพีพร ชันโอสการ
นางกัญญาวิณี ลำสัน
นายธีรพัฒน์ คำนวนทิพย์
นางจริยา สงวนญาติ
นางสาวนุตรีย์ กลิ่นสอน

นางอัสนี กุลประดิษฐ์
นางสริน อมรพิทักษ์พันธ์
นางสาวสุวรรณา จันทรไพฑูรย์
นางสาวนิชนันท์ ทัดแก้ว
นายเกียรติพิบูล แสงสี
นางสาวกิตติมา ยอดคำ

ออกแบบ

พิมพ์เมื่อ

พิมพ์ที่

จำนวนพิมพ์

momfon@yahoo.com

สิงหาคม ๒๕๖๐

xxxxxxxxxxxxx กรุงเทพฯ

๒,๐๐๐ เล่ม

ลิขสิทธิ์ สำนักงานกองทุนสิ่งแวดล้อม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สารปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มุ่งไปสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ด้วยการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนา กรอบการดำเนินการที่สำคัญ คือ การจัดระบบอนุรักษ์ พื้นฟูและป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การวางระบบบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ เน้นการปรับระบบการบริหารจัดการ อุทกภัยอย่างบูรณาการ การพัฒนาและการใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การร่วมลดปัญหาโลกร้อนและการปรับตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม

กองทุนสิ่งแวดล้อม จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นกลไกทางการเงินในการสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม สามารถยื่นขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนได้ ตลอดระยะเวลา ๒๕ ปี ที่ผ่านมา กองทุนสิ่งแวดล้อมร่วมขับเคลื่อนนโยบายของรัฐในการจัดการมลพิษ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในระดับพื้นที่ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ไม่ว่าจะเป็น เริ่มสนับสนุนการแก้ไขปัญหามลพิษในเขตควบคุมมลพิษและพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม เร่งแก้ปัญหาขยะและน้ำเสียในพื้นที่ชุมชนเมือง บริหารเชิงรุกด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างบูรณาการ ปรับเงื่อนไขและลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ภาคเอกชน และขับเคลื่อนการจัดการขยะชุมชนที่ต้นทาง เพื่อสร้างฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความมั่นคง จนได้รับรางวัล “ทุนหมุนเวียนดีเด่น ประจำปี ๒๕๖๐ ประเภทผลการดำเนินงานดีเด่น” ซึ่งเป็น ๑ ใน ๑๔ กองทุนจาก ๑๑๖ ทุนหมุนเวียนทั่วประเทศ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า กองทุนสิ่งแวดล้อมจะเป็นกลไกสำคัญทางการเงิน ทั้งเงินอุดหนุนและเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ที่ขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมตอบสนองการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ในการสร้างความสมดุลของมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ อันนำไปสู่การสร้าง ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ทั้งในระดับชุมชนและระดับประเทศต่อไป

นายวิจารย์ สิมหาฉาย

ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ประธานกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม

สารเลขาธิการสำนักกานนโยบาย และแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กองทุนสิ่งแวดล้อม จัดตั้งขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่ออุดหนุนงบประมาณแก่ภาคส่วนต่างๆ สำหรับกิจกรรมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กองทุนสิ่งแวดล้อมได้สนับสนุนโครงการต่างๆ มากกว่า ๑,๐๐๐ โครงการในทั่วทุกภาคของประเทศ ซึ่งมีส่วนช่วยให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น เกิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนเป็นฐาน ตั้งแต่การจัดการป่าไม้ในพื้นที่ต้นน้ำ การจัดการแหล่งน้ำและการเกษตรในบริเวณพื้นที่กลางน้ำ จนสู่พื้นที่ปลายน้ำอันเป็นแหล่งทรัพยากรชายฝั่งทะเลอันอุดมสมบูรณ์ พร้อมช่วยให้คำแนะนำเชื่อมโยงให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน

อีกทั้งยังทำให้น้ำเสียได้รับการบำบัด ขยะมูลฝอยและของเสียชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกวิธี ช่วยลดมลภาวะและขยะตกค้าง เกิดชุมชนต้นแบบของการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะจากครัวเรือน และนวัตกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ในหลายท้องถิ่น รวมถึงการจัดการและนำของเสียจากฟาร์มปศุสัตว์และน้ำเสียจากสถานประกอบการที่ผ่านการบำบัดมาใช้ประโยชน์ ลดฝุ่นละอองและมลพิษจากสถานประกอบการให้อยู่ในระดับมาตรฐาน นอกจากนี้ กองทุนสิ่งแวดล้อมยังให้ความสำคัญกับการนำหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายมาบังคับใช้อย่างจริงจัง ซึ่งช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดเก็บค่าบริการ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการระบบให้เกิดความยั่งยืน และยังส่งเงินบางส่วนคืนกลับเข้าสู่กองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อหมุนเวียนสำหรับโครงการต่อไป

ท้ายนี้ กองทุนสิ่งแวดล้อมจะอยู่เคียงข้างกับทุกภาคส่วน และเป็นกลไกทางการเงินที่มีความพร้อมและสามารถให้การสนับสนุนโครงการ และกิจกรรมด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่การเป็นกองทุนที่ได้รับการยอมรับจากสาธารณชนตลอดไป

นางรวีวรรณ ภูริเดช

เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กรรมการและเลขานุการกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

สารปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สารเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ ๑ เส้นทางกำเนินงานของกองทุนสิ่งแวดล้อม ๑๐

- กำริเริ่มและบริหารงานกองทุนสิ่งแวดล้อม ๑๒
- เส้นทางของกองทุนสิ่งแวดล้อม จากปี ๒๕๓๕ ถึงปัจจุบัน ๑๖
- แผนแม่บทกองทุนสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ ๒๓

ส่วนที่ ๒ ผลสำเร็จจากการสนับสนุนของกองทุนสิ่งแวดล้อม ๒๖

๒.๑ กำจัดการมลพิษ ๒๘

- กำจัดการน้ำเสีย กำจัดการของเสีย
และกำจัดการคุณภาพอากาศ ๒๘
- กำจัดการขยะชุมชนที่ต้นทาง ๓๑
- กำจัดการสิ่งแวดล้อมของภาคเอกชน ๓๕

๒.๒ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๓๘

- การจัดการระบบนิเวศต้นน้ำ ๓๘
- การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ๔๒
- การจัดการระบบนิเวศเกษตร ๔๕
- การจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเล ๔๘

ส่วนที่ ๓ กลไกขับเคลื่อนของกองทุนสิ่งแวดล้อม ๕๒

- การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ๕๔
- การสานเครือข่าย ๕๕
- การติดตามและประเมินผล ๕๙

ส่วนที่ ๔ บทสรุปและก้าวต่อไปของกองทุนสิ่งแวดล้อม ๖๒

- ผลต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๖๔
- ผลต่อการขับเคลื่อนประเทศตามนโยบายภาครัฐ ๗๔
- ก้าวต่อไปของกองทุนสิ่งแวดล้อม ๗๖

ภาคผนวก ๗๘

ส่วนที่

๑

เส้นทางการดำเนินงาน
ของกองทุนสิ่งแวดล้อม

การดำเนินงานของกองทุนสิ่งแวดล้อมนับตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๕ เป็นต้นมา ได้ปรับทิศทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และสนับสนุนนโยบายสำคัญๆ ของประเทศ ปรับกระบวนการ พิจารณาโครงการ และช่วยให้คำแนะนำต่อการพัฒนาโครงการ เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ในอนาคตช่วงปี พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ จะยังคงมุ่งมั่นตั้งใจดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของกองทุนสิ่งแวดล้อม พร้อมเพิ่มศักยภาพทางการเงินและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนให้มากขึ้น

การริเริ่มและบริหารงานกองทุนสิ่งแวดล้อม

ด้วยสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลงเรื่อยๆ ท่ามกลางการเพิ่มขึ้นของประชากร การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน แรงกดดันจากกระบวนการผลิตที่ทำลายสภาพแวดล้อมและดึงเอาทรัพยากรไปใช้มากจนเกินไป ทำให้การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมมีความซับซ้อนและท้าทายมากขึ้น

มาตรการจัดการสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่างๆ ได้ริเริ่มขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม การประกาศเขตควบคุมมลพิษและพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด เพื่อการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ตนเอง การส่งเสริมประชาชนและองค์กรเอกชนให้มีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่ออุดหนุนงบประมาณแก่ภาคส่วนต่างๆ สำหรับการทำกิจกรรมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม กลไกเหล่านี้ได้ถูกดำเนินการไปพร้อมๆ กัน และหนุนเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดพลังในการดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ

กองทุนสิ่งแวดล้อมจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อเป็นกลไกทางการเงินสำหรับสนับสนุนส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ ตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย

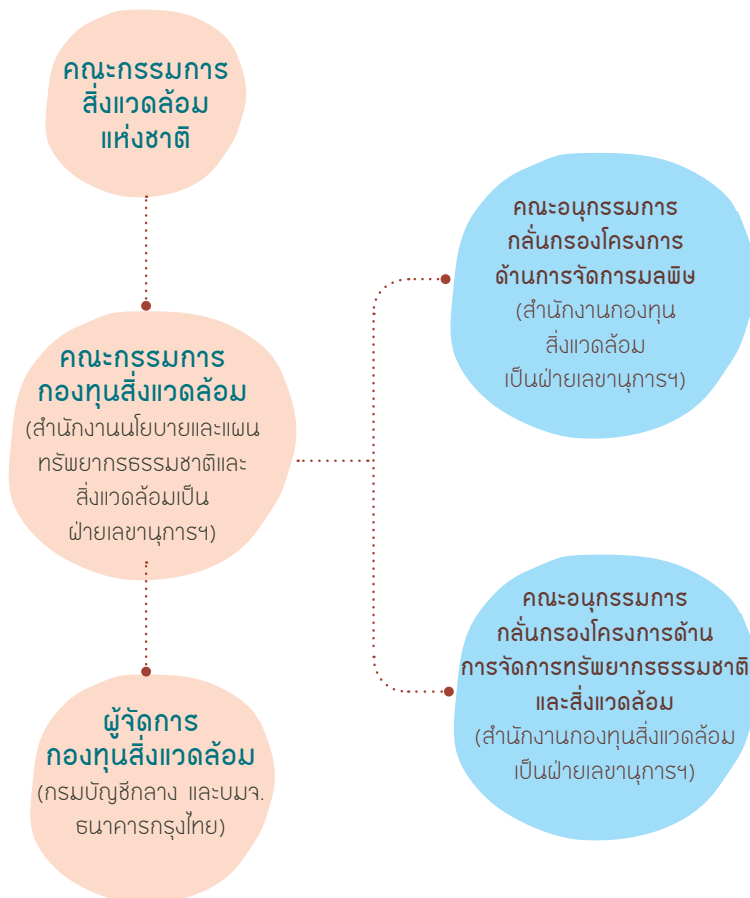
กองทุนสิ่งแวดล้อม เริ่มดำเนินงานด้วยเงินจากกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงที่รัฐบาลในสมัยนั้นอนุมัติให้เป็นจำนวนเงิน ๔,๕๐๐ ล้านบาท นอกจากนี้ ยังได้รับเงินตั้งต้นจากเงินทุนหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตอีก ๕๐๐ ล้านบาท งบประมาณแผ่นดิน ในปี พ.ศ. ๒๕๓๖-๒๕๓๗ จำนวน ๑,๒๕๐ ล้านบาท และได้รับการสนับสนุนเงินกู้จากธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (Japan Bank for International Cooperation: JBIC) ในปี พ.ศ.๒๕๓๗ จำนวน ๒,๗๑๘ ล้านบาท เงินกองทุนสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ได้ถูกนำไปสนับสนุนแก่ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมมาโดยตลอด ทั้งในรูปเงินอุดหนุนและเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อส่งเสริมและจูงให้มีการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศ

ในแต่ละปีกองทุนสิ่งแวดล้อมมีรายได้จากดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม และเงินที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหักส่งคืนกองทุนสิ่งแวดล้อมจากการเก็บค่าบริการหรือค่าปรับที่จัดเก็บได้จากการดำเนินการระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบกำจัดของเสียรวมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังได้รับงบประมาณที่รัฐบาลอนุมัติให้เป็นครั้งคราวไป

การบริหารจัดการกองทุนสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินไปด้วยความรอบคอบและโปร่งใส โดยมีคณะกรรมการกำกับดูแล จำนวน ๒ คณะ ได้แก่ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม พร้อมมีกลไกสนับสนุนการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์จากสำนักงานกองทุนสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เป็นกรรมการในระดับนโยบายที่มีหน้าที่
กำกับการบริหารงานกองทุนสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม
ซึ่งมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการระดับบริหารและจัดการ
กองทุนสิ่งแวดล้อม แต่งตั้งขึ้นตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม
และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบด้วย ปลัดกระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ ผู้บริหารจากหน่วยงาน
ภาครัฐต่างๆ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน ๕ คน ซึ่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม
แห่งชาติแต่งตั้งเป็นกรรมการ และเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและเลขานุการ

ปัจจุบันได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการกลั่นกรองโครงการด้านการจัดการ
มลพิษ และคณะอนุกรรมการกลั่นกรองโครงการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่กลั่นกรองโครงการที่เสนอขอรับการสนับสนุนเงินจาก
กองทุนสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด รวมทั้งการ
พิจารณาความเหมาะสมของโครงการด้านต่างๆ

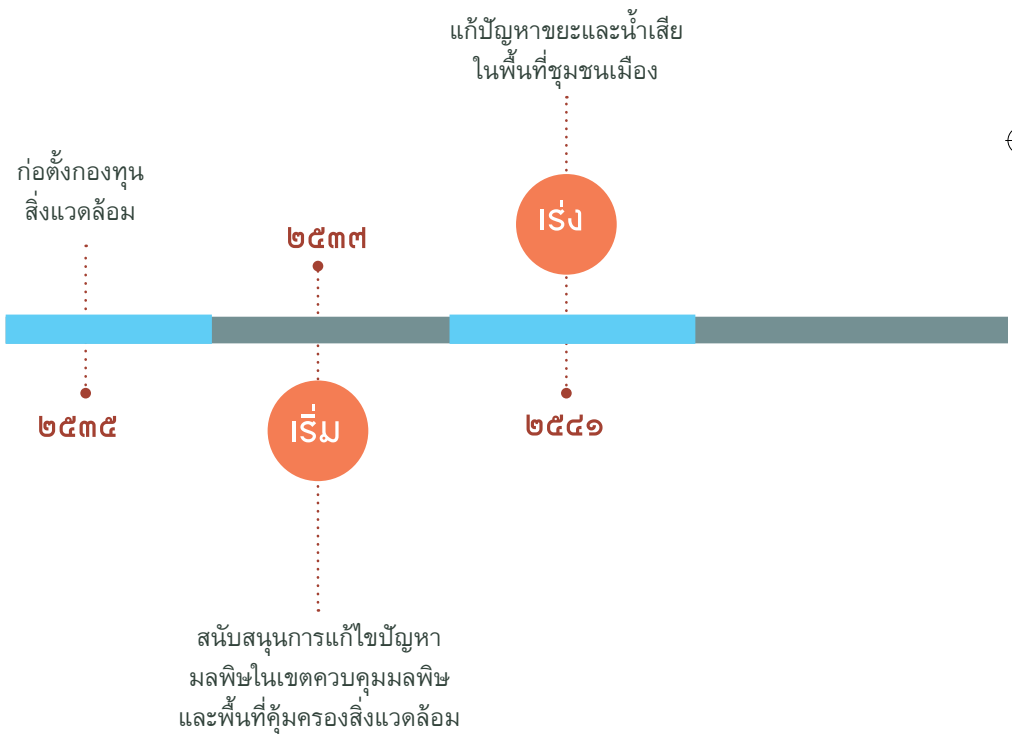
ในการดำเนินงานของกองทุนสิ่งแวดล้อม มีสำนักงานกองทุนสิ่งแวดล้อม
สังกัดสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่
เป็นกลไกการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ในฐานะเลขานุการกรรมการกองทุน
สิ่งแวดล้อม โดยร่วมกับผู้จัดการกองทุนสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจาก
คณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย กรมบัญชีกลาง เป็นผู้จัดการ
กองทุนในส่วนเงินอุดหนุน และ บมจ. ธนาคารกรุงไทย เป็นผู้จัดการกองทุน
ในส่วนเงินกู้

เส้นทางของกองทุนสิ่งแวดล้อม จากปี ๒๕๓๕ ถึงปัจจุบัน

ตลอดระยะเวลา ๒๕ ปีที่ผ่านมา กองทุนสิ่งแวดล้อมได้ทำหน้าที่เป็นกลไกทางการเงินของประเทศ ในการหนุนเสริมการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งการทำงานเชิงรับและเชิงรุก ร่วมขับเคลื่อนนโยบายสำคัญๆ ของรัฐในการจัดการมลพิษให้บรรลุเป้าหมาย เสริมสร้างการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในระดับพื้นที่ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมั่นคง เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศ

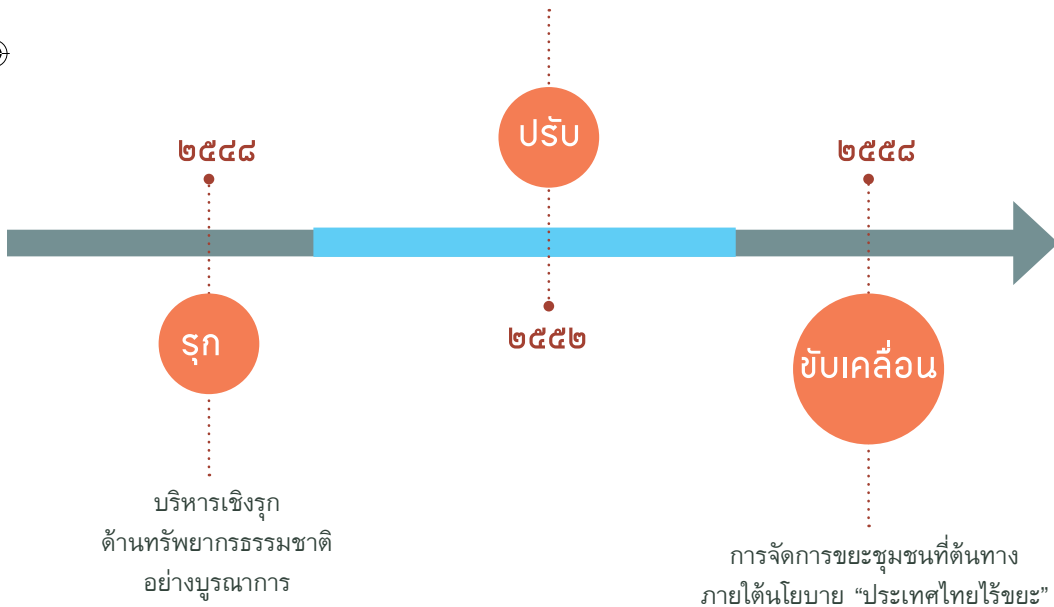

...กองทุนสิ่งแวดล้อม
ได้รับรางวัลทุนหมุนเวียนดีเด่น ปี ๒๕๖๐
ประเภททุนที่มีผลการดำเนินงานดีเด่น...

เงื่อนไขและลด
อัตราดอกเบี้ย
เงินกู้ภาคเอกชน

เริ่มสนับสนุนการแก้ไขปัญหามลพิษในเขตควบคุมมลพิษ และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

ปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยในช่วงก่อนปีพ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างมาก การจัดสรรเงินกองทุนสิ่งแวดล้อมในช่วงแรกๆ จึงให้ความสำคัญในการลดผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้นและป้องกันการเกิดปัญหาขึ้นใหม่ โดยสนับสนุนโครงการด้านการลงทุนในระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวม ระบบกำจัดของเสียรวม และการติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ เพื่อจัดการคุณภาพน้ำ จัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล จัดการคุณภาพอากาศและเสียง รวมกว่า ๖๐ โครงการ วงเงินประมาณ ๗,๐๐๐ ล้านบาท โดยมีโครงการสำคัญๆ ได้แก่ โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและเขตควบคุมมลพิษ ของเมืองพัทยาและจังหวัดภูเก็ต โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดภูเก็ต อำเภอหาดใหญ่และอำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งกองทุนสิ่งแวดล้อม เป็นกลไกทางการเงินที่เสริมหนุนขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่วิกฤตเร่งด่วนดังกล่าวในช่วงเวลานั้นได้
อย่างมีประสิทธิภาพ

เรื่อง

เรื่องแก้ปัญหาขยะและน้ำเสียในพื้นที่ชุมชนเมือง

แม้ปัญหาที่ส่งสมมาได้คลี่คลายลงไปหลายพื้นที่ แต่การขยายตัวของชุมชนและเมืองอันมีประชากรและกิจกรรมอย่างหนาแน่น ก็ได้สร้างปัญหาสิ่งแวดล้อมกระจายออกไปในวงกว้างสู่ท้องถิ่นต่างๆ รัฐบาลได้เร่งแก้ไขโดยได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (JBIC) ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ เพื่อนำมาสมทบกองทุนสิ่งแวดล้อม ใช้ในการสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมและระบบกำจัดขยะมูลฝอยรวม ซึ่งมีระยะเวลาเบิกจ่าย ๑๐ ปี มีโครงการที่ได้รับอนุมัติการจัดสรรเงินกู้ JBIC สมทบเงินกองทุนภายใต้โครงการกองทุนสิ่งแวดล้อม ได้แก่ โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ และโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ประกอบด้วย โครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย จำนวน ๒๑ โครงการ และโครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย จำนวน ๓ โครงการ ทำให้สามารถแก้ปัญหาน้ำเสียและขยะมูลฝอยอย่างเป็นรูปธรรม ผลักดันให้ท้องถิ่นเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียและกำจัดมูลฝอยจากสถานประกอบการและบ้านเรือน ตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle: PPP) ขณะเดียวกัน ได้จัดให้มีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำแนะนำและฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านเทคนิควิชาการและการบริหารจัดการโครงการ ทั้งในช่วงระหว่างการก่อสร้าง การดำเนินการ และการบำรุงรักษาระบบ เพื่อให้การบริหารโครงการเกิดความยั่งยืน

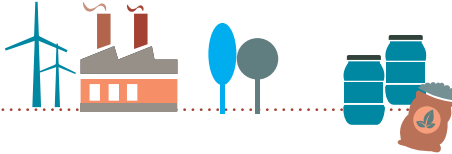

บริหารเชิงรุกด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างบูรณาการ

เนื่องจากภาครัฐได้ปรับการบริหารงานภาครัฐ โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ทำงานในรูปแบบการบูรณาการเชิงพื้นที่ สามารถวัดผลการทำงานที่เป็นรูปธรรม โปร่งใส มีความรวดเร็ว คล่องตัว กองทุนสิ่งแวดล้อม จึงได้ปรับแนวทางการบริหารกองทุนสิ่งแวดล้อมเป็นเชิงรุก โดยเฉพาะด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จะมุ่งเน้นให้การสนับสนุนในลักษณะการบริหารจัดการเชิงพื้นที่หรือเชิงประเด็นอย่างบูรณาการ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงได้กำหนดกรอบ ประเภท โครงการ กิจกรรม กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ที่จะให้การสนับสนุนโครงการ ในแต่ละช่วงปีที่ชัดเจน ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๘ เป็นต้นมา เพื่อให้การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับสถานการณ์และประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้สามารถตอบสนองการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติได้ครอบคลุมด้านต่างๆ ทั้งการจัดการทรัพยากรป่าไม้ การจัดการเกษตรยั่งยืน การจัดการแหล่งน้ำ และการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง โดยได้สนับสนุนโครงการเพิ่มอีกกว่า ๖๐๐ โครงการ วงเงินประมาณกว่า ๒,๘๐๐ ล้านบาท ส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปริเริ่ม ต่อยอด และขยายผลไปสู่พื้นที่อื่นๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

รุก

ปรับเงื่อนไขและลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ภาคเอกชน

ในระยะแรก กองทุนสิ่งแวดล้อมยังไม่เป็นที่สนใจของภาคเอกชนมากนัก เนื่องจากการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ภาคเอกชนเป็นแบบ MLR (Minimum Loan Rate) ซึ่งเป็นอัตราใกล้เคียงกับธนาคารทั่วไป โดยในช่วงปี พ.ศ.๒๕๓๗-๒๕๕๑ ได้สนับสนุนเงินกู้ไปเพียง ๘ โครงการ วงเงินกว่า ๒๐๐ ล้านบาท ต่อมา ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ กองทุนสิ่งแวดล้อมได้ประกาศปรับลดอัตราดอกเบี้ย สำหรับภาคเอกชน เหลือร้อยละ ๒-๓ ต่อปี ยกเลิกคุณสมบัติที่ผู้กู้จะต้องมีเงินทุนในสินทรัพย์ถาวรรวมไม่เกิน ๔๐๐ ล้านบาท รวมทั้งกำหนดให้ บมจ.ธนาคารกรุงไทย ได้เข้ามาเป็นผู้จัดการกองทุนสิ่งแวดล้อม ร่วมกันประชาสัมพันธ์เงินกู้ให้ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายอย่างเข้มข้น ทำให้มีผู้มาขอรับการสนับสนุนเงินกู้เพิ่มขึ้น ๓๗ โครงการ วงเงินประมาณ ๑,๘๐๐ ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นโครงการด้านการก่อสร้าง และปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อผลิตก๊าซชีวภาพจากโรงงานอุตสาหกรรม การกำจัดของเสียเพื่อผลิตเป็นก๊าซชีวภาพจากฟาร์มสุกรและฟาร์มไก่ ทำให้สามารถบำบัดหรือกำจัดมลพิษที่จะปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อมได้ตามมาตรฐานลดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนจากก๊าซชีวภาพ ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มรายได้แก่เจ้าของกิจการ รวมทั้งเป็นการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกัน

ขับเคลื่อน

ขับเคลื่อนการจัดการขยะชุมชนที่ต้นทาง

จากการที่รัฐบาลกำหนดให้ “การจัดการขยะ” เป็นวาระแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗ กองทุนสิ่งแวดล้อมเล็งเห็นว่าการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ จะต้องเริ่มจัดการจากแหล่งกำเนิดต้นทางและชุมชนควรมีส่วนร่วม จึงให้การสนับสนุนโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะที่ต้นทาง เป็นรูปแบบชุดโครงการที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก (เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล) จากทุกจังหวัดทั่วประเทศ เข้าร่วมมากกว่า ๕๐๐ แห่ง วงเงินสนับสนุนประมาณ ๑๘๐ ล้านบาท โดยชุมชนที่เข้าร่วมโครงการจะต้องลดปริมาณขยะลงได้ร้อยละ ๓๕ และมีการคัดแยกและจัดการขยะทั้ง ๔ ประเภทคือ ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะทั่วไปอย่างถูกหลักสุขาภิบาล รวมทั้งเกิดชุมชนต้นแบบ ๑ แห่งต่อ ๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ ได้จัดการประกวดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินโครงการดีเลิศ โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลรวม ๑๖ แห่ง

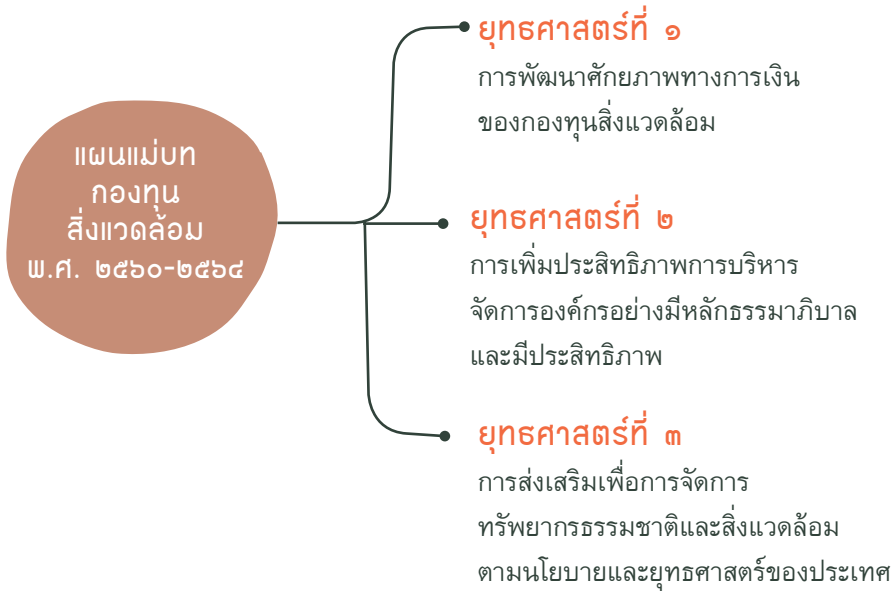
ผลการพัฒนาการดำเนินงาน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนสิ่งแวดล้อมมาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้กองทุนสิ่งแวดล้อมได้รับ “รางวัลทุนหมุนเวียนดีเด่น ประจำปี ๒๕๖๐” ประเภททุนที่มีผลการดำเนินงานดีเด่น นับเป็นความภาคภูมิใจอย่างยิ่งของกองทุนสิ่งแวดล้อม ที่ได้ “มุ่งมั่นตั้งใจ เพื่ออนุรักษ์และพัฒนา” จนเกิดเป็นผลสำเร็จ

แผนแม่บทกองทุนสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

ปัจจุบัน กองทุนสิ่งแวดล้อมมีแผนแม่บทกองทุนสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เป็นกรอบทิศทางการบริหารและการดำเนินงานของส่วนงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา และทำหน้าที่เป็นกลไกทางการเงินสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ประกอบด้วย ๓ ยุทธศาสตร์ ดังแผนภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพทางการเงินของกองทุนสิ่งแวดล้อม

ให้ความสำคัญกับการศึกษาความเป็นไปได้ในการเพิ่มรายได้จากแหล่งเงินทุนต่างๆ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย เน้นการดำเนินการตามหลักการของกองทุนสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด โดยให้ความสำคัญกับการจัดสรรเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเป็นอันดับแรก เพื่อให้มีเงินทุนหมุนเวียนอยู่ในระบบการบริหารเงินกองทุน กำหนดสัดส่วนเงินสนับสนุนของเงินกู้และเงินอุดหนุนอย่างเหมาะสม ให้สามารถบรรลุ

เป้าหมายการจัดสรรเงินกองทุนในแต่ละปีงบประมาณ นอกจากนี้ให้มีการปรับหรือเพิ่มเติมกฎหมาย/ระเบียบที่จำเป็นเพื่อให้มีกฎหมายรองรับในการเพิ่มรายรับเข้าสู่กองทุน และการจัดสรรเงินในกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และกลุ่มเป้าหมายให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

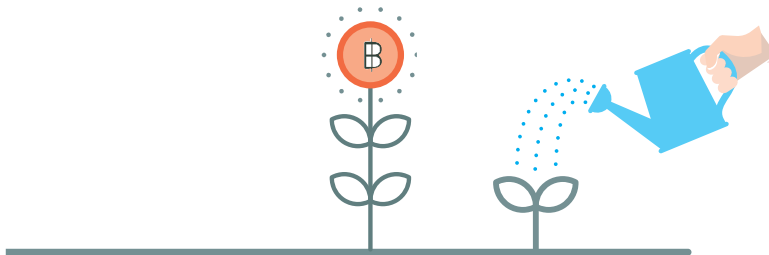
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร อย่างมีหลักธรรมาภิบาลและมีประสิทธิภาพ

มุ่งเน้นผลลัพธ์ที่สามารถสนองตอบยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศที่เห็นผลเป็นรูปธรรม ปรับการบริหารกองทุนให้มีความคล่องตัว ยกระดับนวัตกรรมให้เกิดกระบวนการทำงานแบบมีคุณค่า พัฒนากลไก มาตรการ และบุคลากรของกองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อลดอุปสรรคในการดำเนินงาน รองรับสถานการณ์และความเสี่ยง และเสริมสร้างทุนหมุนเวียน มีความมั่นคง สามารถตอบสนองต่อนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม ตลอดจนเพิ่มศักยภาพของภาคีเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การส่งเสริมเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทศ

ปรับแนวทางการสนับสนุนทางการเงินให้สอดคล้องกับปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา มุ่งเน้นประเด็นที่มีลำดับความสำคัญสูง และเร่งด่วน คำนึงถึงความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔ ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ให้ความสำคัญกับโครงการ/กิจกรรมที่สามารถแสดงผลงานของกองทุนสิ่งแวดล้อมได้อย่างชัดเจน เป็นที่ยอมรับของสังคมและสาธารณะ อีกทั้งสามารถส่งผลลัพธ์ไปสู่เป้าหมายการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสนองตอบนโยบายของรัฐ

การดำเนินงานของกองทุนสิ่งแวดล้อมตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ยังได้มีการทบทวนและปรับปรุงกฎระเบียบ และขั้นตอนการพิจารณาโครงการให้กระชับ รวดเร็ว และให้ความสำคัญกับการกลั่นกรองด้านเทคนิควิชาการ พร้อมช่วยให้คำแนะนำต่อการพัฒนาโครงการให้เป็นไปตามหลักวิชาการ เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สอดคล้องต่อการบริหารจัดการของบุคลากรในพื้นที่ ภายใต้การใช้งบประมาณของประเทศที่เหมาะสม เพื่อให้โครงการที่ขอรับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และมีการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนเกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี ส่วนทิศทางการดำเนินงานของกองทุนสิ่งแวดล้อมในช่วงปี พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ ยังคงมุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ พร้อมกับการเพิ่มศักยภาพทางการเงินและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุน

ส่วนที่

๒

ผลสำเร็จจากการ
สนับสนุนของกองทุน
สิ่งแวดล้อม

การสนับสนุนโครงการของกองทุนสิ่งแวดล้อม ได้มีส่วนช่วยให้น้ำเสียจากชุมชนได้รับการบำบัด ประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ขยะมูลฝอยและของเสียชุมชน ได้รับการจัดการอย่างถูกวิธีกว่า ๒,๐๐๐ ตันต่อวัน ช่วยลดมลภาวะและขยะตกค้าง เกิดชุมชนต้นแบบที่มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะจากครัวเรือน และนวัตกรรมการจัดการขยะมูลฝอยใหม่ๆ ในหลายท้องถิ่น ขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดในท้องถิ่นกว่า ๕๐๐ แห่งที่เข้าร่วมโครงการมีปริมาณลดลง เกิดการจัดการและนำของเสียจากฟาร์มปศุสัตว์และน้ำเสียจากสถานประกอบการที่ผ่านการบำบัดมาใช้ประโยชน์ ลดฝุ่นละอองและมลพิษจากสถานประกอบการให้อยู่ในระดับมาตรฐาน ขณะเดียวกันได้เกิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนเป็นฐาน ตั้งแต่พื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำ สู่ปลายน้ำ ที่เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมกระจายในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ

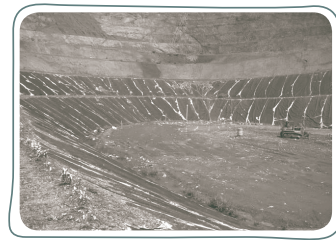
๒.๑ การจัดการมลพิษ

กองทุนสิ่งแวดล้อมให้ความสำคัญกับการสนับสนุนโครงการที่ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล และการนำหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle: PPP) มาบังคับใช้อย่างจริงจัง ซึ่งช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดเก็บค่าบริการ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการระบบให้เกิดความยั่งยืน และยังมีส่วนร่วมในการส่งเงินบางส่วนคืนกลับเข้าสู่กองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อหมุนเวียนสำหรับการสนับสนุนโครงการต่อไป

การจัดการน้ำเสีย การจัดการของเสีย และการจัดการคุณภาพอากาศ

กองทุนสิ่งแวดล้อมได้มีบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการน้ำเสีย การจัดการของเสีย และการจัดการคุณภาพอากาศ เพื่อสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่ประชาชน และส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง จำนวน ๑๙๑ โครงการ วงเงินรวม ๙,๕๗๕ ล้านบาท โดยเป็นการดำเนินการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวม ระบบกำจัดมูลฝอยรวม ระบบกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ ระบบกำจัดสิ่งปฏิกูล ระบบรวบรวมของเสียอันตราย ระบบการจัดการขยะเพื่อผลิตเป็นเชื้อเพลิงอัดแท่ง (Refuse Derived Fuel: RDF) และปุ๋ยอินทรีย์ และสถานีขนถ่ายมูลฝอย โดยมีการจัดเก็บค่าบริการตามหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย

การจัดการน้ำเสีย

โครงการด้านการจัดการน้ำเสีย ที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม จำนวน ๖๙ โครงการ ได้มีส่วนช่วยแก้ปัญหา น้ำเสียของประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ลุ่มน้ำวิกฤต เขตควบคุมมลพิษ พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของประเทศ ในจำนวนโครงการทั้งหมด เป็นโครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวม ที่ให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ จำนวน ๑๖ แห่ง จาก ๘๘ แห่ง ที่เดินระบบอยู่ทั่วประเทศ สามารถช่วยในการบำบัดน้ำเสียของประเทศได้เกือบ ๓๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน กองทุนสิ่งแวดล้อม จะให้ความสำคัญกับการเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สะดวกต่อการบริหารจัดการสำหรับท้องถิ่น ซึ่งโครงการที่สนับสนุนส่วนใหญ่เป็นระบบแบบบ่อปรับเสถียร (Stabilization Pond: SP) รองลงมาคือระบบแบบแอกทิเวเตดสลัดจ์ (Activated Sludge : AS) และบางส่วนเป็นระบบผสมผสาน เช่น ใช้ระบบแบบแอกทิเวเตดสลัดจ์ ร่วมกับระบบคลองวนเวียน (Oxidation Ditch: OD) และระบบแบบบ่อปรับเสถียรร่วมกับบึงประดิษฐ์ (Constructed Wetland) เป็นต้น โดยระบบบำบัดน้ำเสียรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการบริหารจัดการเป็นตัวอย่างที่ดี ได้แก่ เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี เทศบาลตำบลโกสัมพินัย จังหวัดมหาสารคาม และเทศบาลตำบลกุดจิก จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น

การจัดการของเสีย

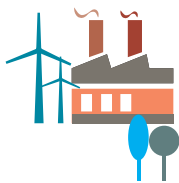
ขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณ ๒๕ ล้านตันต่อปี หรือประมาณ ๖๘,๕๐๐๐ ตันต่อวัน แต่มีขยะมูลฝอยได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องเพียงประมาณ ร้อยละ ๒๕ ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างสะสมทั่วประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กองทุนสิ่งแวดล้อม ได้เข้าไปมีส่วนสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดให้มีระบบกำจัดขยะมูลฝอยรวมที่ถูกหลัก

สุขาภิบาล (Sanitary Landfill) จำนวน ๓๐ แห่ง จากระบบกำจัด
มูลฝอยในลักษณะเดียวกันทั้งหมด ๗๓ แห่งทั่วประเทศ รวมทั้ง
การสนับสนุนโครงการต่างๆ เช่น การสร้างเตาเผามูลฝอยติดเชื้อ
การสร้างสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย ตลอดจนการสนับสนุนเครื่องจักร
และอุปกรณ์เพื่อใช้ในการกำจัดมูลฝอย รวม ๑๑๘ โครงการ มีส่วน
ช่วยให้สามารถกำจัดของเสียของประเทศได้ประมาณวันละ ๒,๐๕๐
ตัน ช่วยลดปัญหาขยะตกค้าง ลดปัญหาการเผาขยะกลางแจ้ง
นอกจากนี้ ขยะมูลฝอยที่ฝังกลบไว้ยังสามารถนำกลับมาทำเป็นแท่ง
เชื้อเพลิงและผลิตพลังงานไฟฟ้าได้ในอนาคต ซึ่งระบบการกำจัดของ
เสียรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการบริหารจัดการที่ดี
ได้แก่ เทศบาลตำบลตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ เทศบาลตำบลสะเดา
จังหวัดสงขลา เทศบาลตำบลเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม เทศบาล
ตำบลเมืองแกลง จังหวัดระยอง เทศบาลเมืองตราด จังหวัดตราด
และเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น

การจัดการคุณภาพอากาศ

กองทุนสิ่งแวดล้อม ได้มีส่วนผลักดันให้เกิดการริเริ่มโครงการ
เฝ้าระวัง ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมด้านคุณภาพอากาศในพื้นที่คุ้มครอง
สิ่งแวดล้อมและเขตควบคุมมลพิษ โดยสนับสนุนโครงการติดตั้งระบบ
ตรวจสอบคุณภาพอากาศ ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมเมือง
พัทยาและจังหวัดภูเก็ต และเขตควบคุมมลพิษ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา จำนวน ๔ โครงการ ซึ่งข้อมูลคุณภาพอากาศของแต่ละ
สถานีจะถูกส่งมายังส่วนกลางตามเวลาจริง (real time) อัตโนมัติ
ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ส่งผลให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ สามารถดำเนิน
การจัดการและแจ้งเตือนประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ในกรณีที่เกิด
เหตุการณ์มลพิษทางอากาศขึ้นในพื้นที่ รวมทั้งองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ตลอดจนประชาชนในพื้นที่ สามารถวางแผนการ
ขับเคลื่อนงานป้องกันและรักษาคุณภาพอากาศในพื้นที่ตนเองได้

การจัดการขยะชุมชนที่ต้นทาง

สืบเนื่องจากการที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดการขยะ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗ พร้อมเห็นชอบแผนที่นำทาง (Road Map) การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย โดยมุ่งสร้างวินัยของคนในชาติเรื่องการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ และการแปรรูปเป็นพลังงาน ผนวกกับเป็นการขับเคลื่อนนโยบาย “๑ จังหวัด ๑ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบในการจัดการมูลฝอย” ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ กองทุนสิ่งแวดล้อมได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทั่วประเทศ ๗๖ จังหวัด จำนวนรวมกว่า ๕๐๐ แห่ง วงเงินเกือบ ๒๐๐ ล้านบาท ภายใต้ชุดโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะที่ต้นทาง และให้การสนับสนุนแก่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด และสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคต่างๆ เพื่อร่วมผลักดันนโยบายให้มีผลไปสู่การปฏิบัติในระดับชุมชนและครัวเรือน

กิจกรรมหลักภายใต้โครงการดังกล่าว ประกอบด้วย การจัดอบรมให้ความรู้ รณรงค์ด้วยสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ รวมถึงการศึกษาดูงานชุมชนพื้นที่ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้ชุมชนเข้าใจและเกิดแรงผลักดันที่อยากจะทำลงมือทำ จากนั้นเป็นการลงมือปฏิบัติคัดแยกขยะในแต่ละครัวเรือน เพื่อนำไปสู่การจัดการขยะแต่ละประเภทในรูปแบบที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการจัดการขยะอินทรีย์ด้วยการทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงไส้เดือนดิน ตลอดจนการหมักทำแก๊สชีวภาพใช้ในครัวเรือน การจัดการขยะรีไซเคิลด้วยการจัดทำธนาคารขยะของชุมชน การรวบรวมและกำหนดวันขายให้กับผู้รับซื้อขยะรีไซเคิล การจัดการขยะอันตรายด้วยการรวบรวมไว้ในภาชนะและสถานที่ปิดมิดชิดปลอดภัย รอการนำไปกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ สำหรับการจัดการขยะทั่วไป
ในแต่ละพื้นที่ดำเนินโครงการมีรูปแบบที่แตกต่างกันไป ทำให้เหลือ
ขยะทั่วไปหรือนำไปกำจัดลดน้อยลง

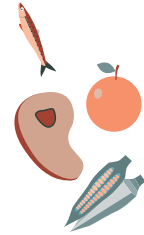
ความมุ่งหวังของการจัดทำชุดโครงการดังกล่าว คือ การลด
ปริมาณขยะที่ต้องนำไปกำจัดลงร้อยละ ๓๕ ของปริมาณขยะที่เกิด
ขึ้นในพื้นที่โครงการ และเกิดครัวเรือนต้นแบบในการคัดแยกและ
จัดการขยะที่ต้นทาง ในระดับหมู่บ้านขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ชุมชนในพื้นที่
ใกล้เคียง และสามารถพัฒนาเป็นพื้นที่ต้นแบบในการจัดการขยะ
มูลฝอยชุมชนของแต่ละจังหวัดต่อไปในอนาคต ซึ่งองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ที่สามารถพัฒนาเป็นต้นแบบในการจัดการขยะมูลฝอย
ชุมชนที่ต้นทางที่ดี ในด้านต่างๆ ได้แก่

ต้นแบบการจัดการขยะอินทรีย์

การส่งเสริมการจัดการขยะอินทรีย์ได้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ และกิจกรรมเด่นเพื่อช่วยในการจัดการขยะอินทรีย์ เช่น การจัดทำเสวียนเพื่อรวบรวมเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร ขององค์การบริหารส่วนตำบลตาลเนิน จ.สกลนคร การจัดทำตะล่อมธนาคารกิ่งไม้ของเทศบาลตำบลพระแท่น จ.กาญจนบุรี การจัดทำภาชนะใส่ขยะอินทรีย์ฝังดิน (GREEN CONE) สำหรับรวบรวมเศษอาหารจากครัวเรือนของเทศบาลตำบลสันทราย จ.เชียงราย การทำปุ๋ยหมักของเทศบาลตำบลหนองล่อง จ.ลำพูน การเลี้ยงไส้เดือนดินของเทศบาลตำบลทะเลเม่นชัย จ.บุรีรัมย์ การทำน้ำหมักชีวภาพ ขององค์การบริหารส่วนตำบลกันตังใต้ จังหวัดตรัง และเทศบาลตำบลชนแดน จ.เพชรบูรณ์ การหมักแก๊สชีวภาพใช้ในครัวเรือน ของเทศบาลตำบลยุโป จ.ยะลา เทศบาลนิคมคำสร้อย จ.มุกดาหาร และเทศบาลตำบลมาบอำมฤต จ.ชุมพร

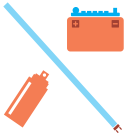
ต้นแบบการจัดการขยะรีไซเคิล

ขยะรีไซเคิลเป็นสิ่งที่ยังมีประโยชน์ที่สามารถนำไปแปรรูปใช้ใหม่ภายใต้โครงการ จึงได้ส่งเสริมให้คัดแยกขยะรีไซเคิลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชนในรูปแบบต่างๆ อาทิ การทำสิ่งประดิษฐ์จากขยะรีไซเคิล ขององค์การบริหารส่วนตำบลคูเมือง จ.ชัยภูมิ องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ จ.ตาก และองค์การบริหารส่วนตำบลโยธะกา จ.ฉะเชิงเทรา การจัดทำธนาคารขยะ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแค จ.สมุทรสงคราม และองค์การบริหารส่วนตำบลกลางเวียง จ.น่าน

ต้นแบบการจัดการขยะอันตราย

แม้ขยะอันตรายที่เกิดจากวิถีชีวิตประจำวันยังมีไม่มากนัก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ก็จะทำให้ความรู้เกี่ยวกับขยะอันตรายควบคู่ไปกับการแยกขยะประเภทอื่นๆ มีการจัดการสร้างภาชนะคัดแยกและจัดรวบรวมขยะอันตราย โดยองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโจด จ.สระแก้ว ได้มีการลงมือทำอย่างเป็นรูปธรรม

ต้นแบบศูนย์เรียนรู้การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

การจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งมีความโดดเด่น จนสามารถพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน อาทิ เทศบาลตำบลปฐวี จ.จันทบุรี เทศบาลตำบลควนโดน จ.สตูล และเทศบาลตำบลป่าแวง จ.เชียงราย เป็นต้น

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะที่ต้นทางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเป็นกลไกที่มีความสำคัญ ในการประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ในจังหวัด ตั้งแต่ขั้นตอนการเผยแพร่ข้อเสนอโครงการ คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย การให้คำแนะนำ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ช่วยให้ข้อคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ รวมทั้งได้รับความร่วมมือจากสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค ในการติดตามประเมินผลโครงการในภาพรวมของพื้นที่ที่รับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม ภาคส่วนที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ก็คือ ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี

การจัดการสิ่งแวดล้อมของภาคเอกชน

กองทุนสิ่งแวดล้อมได้กำหนดกรอบให้การสนับสนุนเงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำเป็นพิเศษ ร้อยละ ๒-๓ ต่อปี โดยปลอดการชำระคืนเงินต้นไม่เกิน ๒ ปี เพื่อจูงใจให้ภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัยของพนักงาน ทั้งภายในสถานประกอบการและชุมชนที่อยู่อาศัยรอบสถานประกอบการ โดยที่ผ่านมามีได้ให้การสนับสนุนแก่ภาคเอกชนเพื่อดำเนินโครงการในการป้องกัน และแก้ไขปัญหามลพิษจากกระบวนการผลิตด้านการจัดการน้ำเสีย อากาศเสีย และของเสีย รวมจำนวน ๔๕ โครงการ รวมวงเงินประมาณ ๒,๑๕๐ ล้านบาท มีทั้งในส่วนของการสนับสนุนระบบการจัดการมลพิษจากฟาร์มปศุสัตว์ ได้แก่ ฟาร์มเลี้ยงสุกรขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ฟาร์มเลี้ยงไก่ไข่ ระบบบำบัดน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ระบบบำบัดน้ำเสียของเขตประกอบการอุตสาหกรรม ระบบบำบัดน้ำเสียของโรงพยาบาล ระบบบำบัดอากาศเสียจากกระบวนการผลิตและระบบกำจัดของเสียภายในโรงงาน

โครงการของภาคเอกชนที่ได้รับการสนับสนุนเงินกู้จากกองทุนสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่สามารถดำเนินกิจกรรมการจัดการมลพิษได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจากกระบวนการผลิตของตนเองได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ช่วยให้สถานประกอบการต่างๆ ดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนโดยรอบ หลายโครงการสามารถเกิดผลพลอยได้ อาทิ ก๊าซชีวภาพ น้ำที่ผ่านกระบวนการบำบัด ซึ่งสามารถนำไปใช้ในกระบวนการผลิต ช่วยลดต้นทุนและเป็นการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมโดยรวม

การบำบัดน้ำเสียจากสถานประกอบการ

กิจการที่มักก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสีย ทั้งธุรกิจแปรรูปอาหาร การผลิตเครื่องดื่มจากผักและผลไม้ ธุรกิจกัदन้ำมันปาล์ม รวมไปถึง ฟาร์มสุกร ส่วนใหญ่ขอรับการสนับสนุนกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อ ก่อสร้างและปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อผลิตก๊าซชีวภาพ ทำให้น้ำเสียที่ผ่านการบำบัดทั้งหมดเป็นไปตามค่ามาตรฐานที่กำหนด รวมทั้งได้ก๊าซชีวภาพนำไปผลิตเป็นกระแสไฟฟ้าใช้ในโรงงานหรือ กิจการฟาร์มได้ สามารถลดการใช้พลังงาน ลดต้นทุน รวมไปถึง ลดปัญหามลพิษต่อชุมชน และถือเป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี ให้กับชุมชนโดยรอบด้วย นอกจากนี้ ยังมีกรณี “เขตประกอบการ อุตสาหกรรมในพื้นที่ จ.ระยอง” ที่ดำเนินการก่อสร้างระบบบำบัด น้ำเสียขั้นที่ ๓ และ “โรงพยาบาลเอกชน” ที่ติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสีย ที่ศูนย์อาคารการแพทย์แห่งใหม่ ก็สามารถบำบัดน้ำเสียได้ตาม มาตรฐานที่กำหนดเช่นกัน และยังสามารถนำน้ำกลับมาใช้ประโยชน์ ในกระบวนการผลิตและใช้ในการรดน้ำต้นไม้ได้อีกด้วย

การจัดการของเสียจากฟาร์มปศุสัตว์

กองทุนสิ่งแวดล้อมได้ให้การสนับสนุนการลดผลกระทบจากฟาร์ม ปศุสัตว์ที่ส่งกลิ่นเหม็น สร้างความรำคาญต่อชุมชนที่อยู่ในบริเวณ ใกล้เคียง อย่างกรณีฟาร์มไก่บางแห่งได้ดำเนินการกำจัดมูลไก่ โดยเลือกใช้เทคโนโลยีเครื่องหมักผสมมูลไก่ให้กลายเป็นปุ๋ย และเป็น เครื่องจักรที่ทำงานด้วยระบบปิด สามารถย่อยสลายมูลไก่ภายใน ๗ วัน ควบคุมและจัดการกลิ่นได้ดี ใช้พื้นที่น้อย และลดการใช้แรงงาน อีกทั้ง ลดปัญหาข้อร้องเรียนกับชุมชน นอกจากนี้ สามารถผลิต ปุ๋ยอินทรีย์จากมูลไก่ที่ช่วยปรับปรุงโครงสร้างดินสำหรับใช้ทาง การเกษตร และช่วยเพิ่มรายได้ให้กับฟาร์มอีกด้วย

การจัดการฝุ่นขนาดเล็กจากโรงงานอุตสาหกรรม

ปัญหาฝุ่นขนาดเล็กเป็นปัญหาที่สำคัญของกิจการบางประเภท โดยเฉพาะโรงงานผลิตกระเบื้องหินขัดและกระเบื้องซีเมนต์ปูทางเท้า โรงงานไม้หิน และโรงงานผลิตและจำหน่ายเหล็กโครงสร้างรูปพรรณรีดร้อน ซึ่งมักเกิดฝุ่นละอองที่เป็นมลพิษทางอากาศ ส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพของพนักงานและชุมชนบริเวณใกล้เคียง การสนับสนุนเงินจากกองทุนสิ่งแวดล้อมได้ช่วยให้มีการติดตั้ง ก่อสร้าง หรือปรับปรุงระบบดูดฝุ่นให้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถช่วยดักฝุ่นและบำบัดฝุ่นละอองได้มีประสิทธิภาพก่อนปล่อยออกสู่บรรยากาศ ถือเป็นความรับผิดชอบต่อชุมชน ลดปัญหาข้อขัดแย้งกับชุมชน และลดมลภาวะทางอากาศ

๒.๒ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กองทุนสิ่งแวดล้อมได้ให้การสนับสนุนโครงการต่างๆ ที่ดำเนินกิจกรรมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ ตั้งแต่การจัดการป่าไม้ในพื้นที่ต้นน้ำ การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพและการจัดการเกษตรในบริเวณพื้นที่กลางน้ำ จนสู่พื้นที่ปลายน้ำอันเป็นแหล่งทรัพยากรชายฝั่งทะเลอันอุดมสมบูรณ์ พร้อมช่วยให้คำแนะนำ เชื่อมโยงให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน

การจัดการระบบนิเวศต้นน้ำ

โครงการต่างๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมกว่า ๗๐ โครงการ ได้มีส่วนช่วยในการฟื้นฟูสภาพป่าและดูแลระบบนิเวศต้นน้ำ จำนวนกว่า ๒๐๐,๐๐๐ ไร่ ด้วยกิจกรรมการดูแลรักษาและเฝ้าระวังป้องกันการทำลายป่า การฟื้นฟูสภาพป่า การกำหนดกติกาเพื่อใช้ประโยชน์จากป่า โดยการทำงานในพื้นที่เป้าหมายระดับชุมชนและระดับตำบล ระดับลุ่มน้ำ แล้วขยายผลสู่พื้นที่ข้างเคียง จนนำไปสู่การรวมตัวเป็นองค์กรชุมชนและเครือข่ายในหลายพื้นที่ โดยมีเครื่องมือและวิธีการทำงานที่น่าสนใจ

แผนที่แนวเขตและการเฝ้าระวัง

โครงการในช่วงเวลาแรกๆ ที่กองทุนสิ่งแวดล้อมได้ให้การสนับสนุนในพื้นที่ อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน ได้ทำแผนที่จำลองสามมิติโดยใช้ไม้อัดเรียงซ้อนตามระดับชั้นความสูงชัน เพื่อแสดงที่ตั้งหมู่บ้านที่ทำกิน พื้นที่ป่าใช้สอย ป่าอนุรักษ์ ป่าต้นน้ำ และป่าพิธีกรรม ใช้สื่อสารให้เข้าใจตรงกันและช่วยป้องกันการบุกรุกพื้นที่ ต่อมาได้เรียนรู้การใช้เครื่องมือที่ทันสมัยสามารถระบุพิกัดบนพื้นโลก หรือ Global Positioning System (GPS) เห็นได้จากการทำงานของเครือข่ายทรัพยากรลุ่มน้ำแม่แตงตอนบน จ.เชียงใหม่ ที่ได้สอนให้ชุมชนใช้เครื่องมือ GPS ทำการสำรวจแนวเขตที่ทำกินและเขตป่าร่วมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ นอกจากได้ข้อมูลที่ชัดเจนแล้ว ยังเกิดกระบวนการพูดคุย ไว้วางใจและเชื่อใจกัน อย่างไรก็ตาม การลาดตระเวนและเฝ้าระวังก็ยังเป็นเรื่องที่จำเป็น โดยเฉพาะพื้นที่ซึ่งเสี่ยงต่อการบุกรุกทำลาย อย่างกรณีเครือข่ายป่าชุมชนไพศาลี จ.นครสวรรค์ และเครือข่ายป่าชุมชนตำบลคลองชะอุ่น จ.สุราษฎร์ธานี ที่มีการขยายตัวของชุมชนและพืชเศรษฐกิจ จึงอาศัยชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) เป็นแกนหลัก แล้วระดมคนและแบ่งเวรกันเฝ้าระวังการบุกรุกป่าได้อย่างเข้มข้น เพื่อให้ป่ายังคงความอุดมสมบูรณ์เพื่อประโยชน์อย่างยั่งยืนของส่วนรวม

การปลูกฟื้นฟูสภาพป่า

โครงการต่างๆ มักใช้โอกาสวันสำคัญทำการปลูกป่าในพื้นที่ว่างและพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม หรือพื้นที่ซึ่งยึดคืนจากการบุกรุกมาได้ทำการปลูกกล้าไม้เสริมลงพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่ของกล้าไม้จากหน่วยงานที่เพาะกล้าไม้ไว้แจก บางชุมชนวางแผนเพาะชนิดพันธุ์ที่ต้องการโดยเข้าไปเก็บเมล็ดที่หล่นตามธรรมชาติในป่ามาเพาะเอง การปลูกต้นไม้เสริมเป็นการดึงดูดให้คนที่สนใจได้เข้ามาร่วมทำกิจกรรม ซึ่งจะ

สวดแทรกความรู้เกี่ยวกับต้นไม้ ป่าไม้ พื้นที่ต้นน้ำ และระบบนิเวศ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อสถานการณ์พื้นที่และหาแนวทางการดูแลรักษาป่าร่วมกัน อันที่จริงแล้วหลายๆ พื้นที่อาจไม่จำเป็นต้องปลูกเสริม เพียงดูแลป้องกันไม่ให้เกิดการทำลาย ป่าก็จะสามารถฟื้นตัวได้เองตามธรรมชาติ แต่การปลูกป่าในหลายพื้นที่เป็นการแสดงให้เห็นว่าป่าผืนนี้มีผู้ดูแล ทั้งในรูปคณะกรรมการหรือกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ ทำให้สามารถลดการบุกรุกพื้นที่ได้อีกทางหนึ่ง

การรักษาวิถีวัฒนธรรม

ชนเผ่าหรือกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ส่วนใหญ่อาศัยในบริเวณพื้นที่ต้นน้ำ ยังมีความเชื่อและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีเกี่ยวกับป่าและธรรมชาติไว้อย่างเด่นชัด โดยเชื่อว่าหากไม่ดูแลหรือไปละเมิดล่วงเกินเจ้าที่เจ้าป่าเจ้าเขา จะทำให้เจ็บป่วย พืชผักไม่งอกงาม รวมถึงความเชื่ออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย อย่างกรณีชุมชนบ้านแสนใหม่ จ.เชียงราย ชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำแม่จัน เชื่อว่าหากทำลายป่า “กือซา” ซึ่งเป็นพระเจ้าสูงสุด จะลงโทษ ความเชื่อและวัฒนธรรมชนเผ่า ได้มีผลต่อการจัดการป่ากว่า ๔,๓๐๐ ไร่ ให้ยังคงสภาพที่สมบูรณ์มาจนถึงปัจจุบัน หลายๆ โครงการที่กองทุนสิ่งแวดล้อมสนับสนุน จึงให้ความสำคัญกับการสืบค้น ถ่ายทอด และดำรงอยู่ของความเชื่อและวิถีดังกล่าว ส่วนกรณีการรักษาป่าต้นน้ำแม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ ยังได้รวบรวมภูมิปัญญาต่างๆ จัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นและฐานการเรียนรู้สำหรับเยาวชนรุ่นต่อไป

การป้องกันไฟฟ้าและลดปัญหาหมอกควัน

กองทุนสิ่งแวดล้อมได้มีส่วนช่วยลดปัญหาไฟฟ้าและหมอกควันที่เกิดช่วงหน้าแล้งในบริเวณภาคเหนือ โดยสนับสนุนโครงการวิจัยของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้พัฒนาแบบจำลองเรียนรู้เรื่องไฟฟ้า ที่บ้านแม่เตี๊ยะใต้ อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ ทำให้ลดข้อสงสัยถึงวิธีการจัดการเชื้อเพลิงด้วย “การชิงเผา” ซึ่งเป็นการลดปริมาณเชื้อเพลิงและลดความรุนแรงของไฟฟ้า และลดหมอกควัน และต่อมาได้มีงานวิจัยอีกโครงการที่สนับสนุนภาคีเครือข่าย ในพื้นที่ ๓ ตำบลของ อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ ร่วมกับเจ้าหน้าที่สถานีควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่ ทำการชิงเผา เพื่อลดปริมาณเชื้อเพลิงก่อนถึงช่วงฤดูแล้ง ทำให้เกิดหมอกควันน้อย ไม่เป็นปัญหามากนัก ผลสำเร็จจากการดำเนินงาน ได้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อให้จังหวัดเชียงใหม่ และพื้นที่ภาคเหนือใช้เป็นข้อมูลสำคัญ ในการกำหนดนโยบายด้านการจัดการเชื้อเพลิงเพื่อลดปัญหาหมอกควันได้ต่อไป นอกจากนี้ กองทุนสิ่งแวดล้อมยังสนับสนุนโครงการส่งเสริมให้เกษตรกรนำเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรไปผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์แบบไม่พลิกกลับกอง ด้วยรูปแบบที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้พัฒนาขึ้น

ขณะที่โครงการของเครือข่ายกลุ่มอนุรักษ์ภูผาขาว จ.เลย ได้ใช้วิธีการทำแนวกันไฟ ร่วมกับการปลูกต้นไม้เป็นกำแพงป้องกันไฟฟ้าอีก ๒ ชั้น ชั้นแรกเป็นแนวไม้ป่าและไม้พื้นเมือง ชั้นรอบนอกถัดออกมาเป็นแนวไม้ผล ต่อจากนั้นจึงเป็นแนวพื้นที่ทำกินของชาวบ้าน โดยเจ้าของที่ดินโดยรอบเป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลไม้ผล และเฝ้าระวังไฟฟ้าไปพร้อมกัน

การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

เมื่อก่อนนี้ การสำรวจข้อมูลชนิดพันธุ์สิ่งมีชีวิตไม่เป็นที่สนใจของชุมชน เพราะยังไม่รู้จะสำรวจไปทำไม ทำนองว่าชุมชนรู้จักชนิดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ในผืนป่ากันดีอยู่แล้ว ต่างจากนักวิชาการที่ทำการสำรวจเพื่อให้รู้ข้อมูลก่อน แล้วนำมาวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ แต่ทุกวันนี้ กองทุนสิ่งแวดล้อมได้มีส่วนสนับสนุนให้เกิดการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพใน ๘ จังหวัด เพื่อบันทึกไว้เป็นฐานข้อมูล แสดงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง เป็นประโยชน์ในการวางแผนและอนุรักษ์ทรัพยากรทางชีวภาพอย่างเป็นระบบ

การสำรวจชนิดพันธุ์

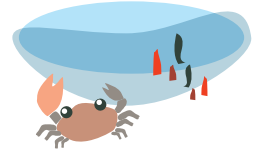
การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ โดยนักวิจัยชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในป่าใหญ่โคกจิก-ตาลอก จ. มหาสารคาม เมื่อปี ๒๕๕๔ พบพืช ๑๖๘ ชนิด สัตว์มีกระดูกสันหลัง ๑๕๑ ชนิด โดยล่าสุดพบกระต่ายป่า กระรอกบินจิ๋วท้องขาว ชะมดแผงหางปล้อง ทำให้ชาวบ้านและท้องถิ่นเห็นคุณค่าและประโยชน์ในการรักษาพื้นที่ ส่วนการสำรวจทรัพยากรในป่าชุมชนดงหนองเอียด จ.ร้อยเอ็ด โดยชาวบ้านเมื่อปลายปี ๒๕๕๑ พบพืช ๑๒๕ ชนิด ส่วนใหญ่เป็นไม้พุ่ม และลูกไม้พบไม้ใหญ่ค่อนข้างน้อย ต่อมาในปี ๒๕๕๕ คณะกรรมการป่าชุมชน ได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้วยการสนับสนุนของกองทุนสิ่งแวดล้อม ทำการสำรวจป่าอย่างเป็นระบบอีกครั้ง พบพรรณไม้ ๒๔๘ ชนิด เห็ด ๘๒ ชนิด นกประจำถิ่นและนกอพยพ ๕๔ ชนิด สัตว์ต่างๆ ๓๘ ชนิด แมลงและสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ๔๗ ชนิด และผีเสื้อ ๑๓ ชนิด และเห็นได้ชัดว่าไม้มีขนาดใหญ่ขึ้น ป่าสมบูรณ์ขึ้นมาก ทำให้ชุมชนและผู้มีส่วนในการดูแลรักษาป่าเกิดความภาคภูมิใจ

การอนุรักษ์ชนิดพันธุ์หายาก

กองทุนสิ่งแวดล้อมยังได้สนับสนุนการอนุรักษ์นกและพื้นที่ชุ่มน้ำอ่าวไทยตอนใน ซึ่งได้มีการสำรวจข้อมูลนกน้ำและนกชายเลน ทำให้ทราบจำนวนรวม ๘๗ ชนิด ความสัมพันธ์ของวิถีชุมชนกับการอยู่อาศัยของนก นำไปสู่การกำหนดเป็นวาระท้องถิ่น การอนุรักษ์นกหายากในพื้นที่ตำบลปากทะเล จ.เพชรบุรี และมีการจัดเทศกาลดูนกเป็นประจำทุกปี ช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ขณะที่ชุมชนในบริเวณริมคลอง จ.ระนอง และจ.พังงา มีการอนุรักษ์พื้นที่ปลูกพลับพลึงธาร ซึ่งเป็นพืชน้ำเฉพาะถิ่น กว่า ๑๒,๐๐๐ ต้น โดยใบและลำต้นจะช่วยดักตะกอน เป็นแหล่งอาหาร ที่อยู่อาศัย วางไข่และหลบภัยของสัตว์น้ำ ส่วนดอกมีกลิ่นหอมและสวยงาม สร้างทัศนียภาพให้แก่ลำธาร ให้กลับมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

การใช้สอยอย่างยั่งยืน

แม้การใช้สอยพืชสมุนไพรจากป่าจะลดลง โครงการที่กองทุนสิ่งแวดล้อมสนับสนุนในพื้นที่บ้านป่าเกี๊ยะ จ.เชียงราย ได้ฟื้นแนวคิตสวนสมุนไพรในบ้าน มีการรวบรวมพืชสมุนไพรที่จำเป็นมาปลูกไว้ข้างบ้าน เป็นทั้งป่าสมุนไพรและพืชอาหารใกล้บ้านกว่า ๑๐๐ ชนิด ในกรณีการใช้สอยทรัพยากรทางชีวภาพอื่นๆ ชุมชนมักแบ่งเป็นโซน แยกชัดเจนระหว่างพื้นที่เพื่อการใช้สอยกับพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ มีการกำหนดกติกาการใช้สอยแบบยั่งยืน อย่างเช่นชุมชนบ้านแสนใหม่ จ.เชียงราย ได้กันพื้นที่เป็นป่าใช้สอยไว้เพียง ๒๒๕ ไร่ สำหรับการเก็บลูกก่อ ซึ่งต้องเก็บแบบไม่ทำลายกิ่งและต้น เมื่อหมดฤดูกาลก็จะหยุดและรอเก็บในปีต่อไป ซึ่งสร้างรายได้ให้กับชุมชนกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท อย่างต่อเนื่องทุกปี เช่นเดียวกับการที่เครือข่ายป่าชุมชนอำเภอป่าไผ่ศาลี

จ.นครสวรรค์ มีมติเรื่องการเปิดปิดป่าพร้อมกันทั้งอำเภอโศกาสีห้ามเก็บเห็ด หาน้อยไม้ และผลผลิตใดๆ จากป่า เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๒ สิงหาคมเป็นเวลา ๑ เดือนของทุกปี โดยที่มลาดตระเวนคอยสอดส่องดูแลอย่างเข้มงวด เพื่อให้ป่าได้ฟื้นตัว

การฟื้นพันธุ์ข้าวพื้นเมือง

คงมีไม่กี่คนที่รู้จักข้าวขาวตาเคลือบนิ่ม พันธุ์พื้นเมืองแถบภาคกลาง เพราะชาวนาในแถบนี้นิยมปลูกพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ซึ่งเป็นที่นิยมของตลาด แต่มีพื้นถิ่นมาจากภาคอีสาน ไม่เหมาะกับสภาพพื้นที่ในภาคกลาง ต้องใช้ปุ๋ยเคมี และยาฆ่าแมลงจำนวนมาก เพื่อการดำเนินโครงการและได้ฟื้นฟูและปรับปรุงพันธุ์ข้าวขาวตาเคลือบนิ่ม ชักชวนชาวนาในพื้นที่ จ.สุพรรณบุรี กว่า ๒๐๐ ครอบครัว มาทำนาอินทรีย์ โดยใช้พันธุ์ข้าวขาวตาเคลือบนิ่ม ซึ่งลดการใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลงลงได้อย่างมาก ต้นทุนต่ำกว่าการใช้ชนิดพันธุ์ทั่วไป ๓ เท่า ชาวนาที่ร่วมโครงการได้เรียนรู้การคัดเลือกพันธุ์ข้าวปลูก และปลูกข้าวพันธุ์ ได้ผลิตอาหารที่ปลอดภัย สร้างความมั่นคงทางอาหารแก่ชุมชนมากขึ้น

การจัดการระบบนิเวศเกษตร

โครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม ได้กระตุ้นและชักชวนให้เกษตรกรและชุมชนหันมาลดและเลิกใช้สารเคมีในการเกษตร ศึกษาข้อมูลและวางแผนทำเกษตรที่สัมพันธ์กับธรรมชาติและวิถีชีวิตของเกษตรกร เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เกื้อกูลกัน ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันก็สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรอย่างพอกินพอใช้ในครัวเรือนมากกว่า ๑๒ พื้นที่โครงการ

แผนผังการผลิต

เกษตรกรชาวบ้านยางคำ จ.นครพนม ที่เข้าร่วมโครงการกับเริ่มจากการเรียนรู้ข้อมูลและรู้จักตนเอง ทำให้เข้าใจสภาพพื้นที่ นำมาวางแผนจัดสรรแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น กันไ้เป็นป่าหัวไร่ปลายนาสั่งหันมาปลูกไม้พื้นถิ่น ไม้ใช้สอย ผัก และสมุนไพร จัดวางระบบน้ำให้เหมาะสม เช่น ขุดคูน้ำ การผันน้ำโดยใช้ความลาดชัน หรือการทำระบบน้ำหยด หรือเรียกว่า “การจัดทำแผนและผังไร่นา” ต่อจากนั้น ได้เพิ่มความหลากหลายของพืชพันธุ์ไม้ท้องถิ่น เก็บหารวบรวม เพาะขยายพันธุ์พืชด้วยการเก็บต้นอ่อน เก็บเมล็ดที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาเพาะและปลูกไม้พื้นบ้านและพืชสมุนไพรให้มีความหลากหลาย

การอนุรักษ์และปรับปรุงดิน

เกษตรกรในพื้นที่โครงการหลายๆ แห่ง เริ่มเห็นความเสื่อมโทรมของดินที่ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลงชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ จึงเกิดการปรับวิธีการผลิตพืชที่มีความเหมาะสมกับลักษณะของดิน การปรับปรุงดิน และการปลูกพืชที่หลากหลายควบคู่กันไป กรณีเกษตรกรตำบลเวียงน้อย จ.ขอนแก่น ประสบปัญหาดินเค็ม จึงทดลอง

ชุดร่อนรอบแปลงนาและยกคันดินให้สูงเพื่อกักเก็บน้ำ ก่อนการ
ผลิตได้ควบคุมระดับน้ำให้อยู่ในร่องน้ำรอบแปลงนาแล้วไถกลบ
รอบเตี๋ยว เพื่อเตรียมไว้รอสำหรับการไถหว่าน หรือปักดำข้าว
หลังจากหว่านหรือปักดำเสร็จ สามารถจัดการน้ำในร่องน้ำกับ
แปลงนาได้ตามความต้องการของต้นข้าว เพราะเมื่อในแปลงนา
มีน้ำจะสามารถแก้ปัญหาดินเค็มได้

การเกษตรร่วมป่า

วิธีการปลูกข้าวร่วมกับป่าของเกษตรกรบ้านศรีนาป่าน จ.น่าน
ยังคงดำเนินมาถึงปัจจุบัน ด้วยความเชื่อว่าต้นไม้ใหญ่จะทำให้ดิน
มีความชุ่มชื้น สมบูรณ์ ส่งผลดีต่อการเจริญเติบโตของต้นข้าว
เกษตรกรไม่ต้องดูแลต้นขามากนัก เจ้าของแปลงชาจึงต้องคอย
รักษาป่า ขณะเดียวกันชุมชนได้ใช้กฎระเบียบในการดูแลรักษาป่า
ควบคู่ไปด้วย ขณะที่เกษตรกรรอบผืนป่าใน อ.สันติสุข
และ อ.แม่จริม จ.น่าน ยินดีคืนพื้นที่ปลูกข้าวโพดแก่พระครู
สุจินันท์ทกิจ ซึ่งขอขบิณฑบาตพื้นที่ทำกินของชาวบ้านมาเป็น
พื้นที่ป่าชุมชน พร้อมปรับเปลี่ยนเกษตรโดยรอบป่าให้มีพืชอาหาร
สำหรับควัวเรือน ลดการเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าธรรมชาติ นับ
เป็นความเกื้อกูลกันระหว่างการเกษตรกับป่าธรรมชาติ

การส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน

กองทุนสิ่งแวดล้อมได้ให้การสนับสนุนเครือข่ายเกษตรกรม
ยั่งยืน จ.บุรีรัมย์ และ จ.นครราชสีมา เมื่อ ๒๐ กว่าปีที่แล้ว ซึ่ง
ได้เชิญชวนให้เกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ยังเชื่อ
ว่าการปลูกพืชต้องใส่ปุ๋ยเคมีและใช้ยาฆ่าแมลงจึงได้ผลผลิตดี
ในช่วงนั้นมีปราชญ์ชาวบ้านหลายคนที่ลงมือทำจนมั่นใจ อาทิ

พ่อผาย สร้อยสระกลาง พ่อคำเตื่อง ภาษี ครูบาสุทธินันท์ ปรัชญพฤกษ์ ได้ช่วยกระตุ้นและถ่ายทอดประสบการณ์ให้เกษตรกร รายอื่นหันมาเปลี่ยนวิถีการทำเกษตรที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม การปรับเปลี่ยนวิถีเกษตรได้เกิดขึ้นในบริเวณพื้นที่สูง ภายใต้โครงการ ที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม เช่น ชนเผ่าที่บ้าน ขุนวิน จ.เชียงใหม่ และบ้านป่าเกี๊ยะ จ.เชียงราย ให้ความสำคัญ กับการปลูกพืชอาหาร ลดพื้นที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว มาพัฒนาระบบ แปลงเกษตรอาหารแบบดั้งเดิมทำให้มีอาหารปลอดภัยไว้บริโภค

ตลาดพืชผลปลอดภัย

โครงการในพื้นที่ต้นน้ำแม่ฮาว จ.เชียงใหม่ ได้สนับสนุนให้ เกษตรกรเรียนรู้ระบบเกษตรกรรมที่ยั่งยืนแบบครบวงจร ตั้งแต่ การผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์ จนถึงการตลาด เพื่อร่วมกันผลิต อาหารปลอดภัย ที่ปลอดภัยทั้งต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม โดยการจัดระบบการตลาด ที่ไม่ใช่แค่สถานที่ซื้อขายสินค้าเกษตร อินทรีย์ แต่ยังเป็นที่พบปะระหว่างผู้ผลิตและผู้ซื้อ ลดขั้นตอนพ่อค้า คนกลางและช่วยสร้างความมั่นใจให้ผู้ซื้อว่าสินค้ามีความปลอดภัย ส่วนกรณีตลาดนัดสีเขียว ตำบลนางมุด จ.สุรินทร์ ก็เกิดขึ้นภายใต้ โครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม ริเริ่มขึ้น เพื่อรองรับสินค้าเกษตรปลอดภัยของสมาชิกเกษตรอินทรีย์ บริหารจัดการโดยคณะกรรมการและสมาชิก ด้วยการสนับสนุน จากองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้ตลาดแห่งนี้มีพืชผักที่ปลอดภัย มาจำหน่ายให้กับคนในชุมชนมากกว่า ๕ ปีแล้ว

การจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเล

การสนับสนุนโครงการด้านการดูแลทรัพยากรชายฝั่งทะเล ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้เริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๙ จนถึงปัจจุบัน รวมทั้งสิ้น ๑๑ โครงการใน ๖ จังหวัด วงเงินรวม ๔๖ ล้านบาท มีกิจกรรมที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ การจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน การจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างยั่งยืน รวมถึงการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม และการดำเนินการร่วมกันเป็นเครือข่ายในท้องถิ่น

การขอคืนและฟื้นฟูป่าชายเลน

กรณีป่าชายเลนท่าตะเภาและป่าชายเลนน้ำเขียว อ.เมือง จ.ตราด ป่าสงวนแห่งชาติผืนใหญ่ที่ประสบปัญหาถูกบุกรุกเป็นที่อยู่อาศัย ทำนาทำไร่ และตัดไม้ การดำเนินโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียน หน่วยงานราชการ และประชาชนในพื้นที่ปลูกจิตสำนึก ตั้งอาสาสมัครพิทักษ์ป่าชายเลน ปลูกฟื้นฟูป่าชายเลนร่วมเผ่าละวั้งและอนุรักษ์ป่าชายเลนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงประมาณ ๒,๐๐๐ ไร่ พัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพของป่าชายเลนจนประสบผลสำเร็จ ส่วนกรณีการขอคืนผืนป่าชายเลนชุมชนชุมโค อ.ปะทิว จ.ชุมพร

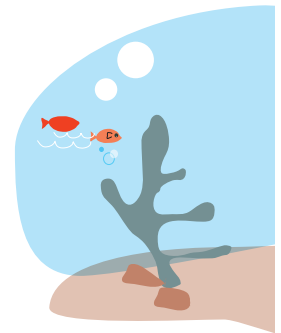

ที่ถูกบุกรุกและปรับพื้นที่เพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน โดยผู้ใหญ่บ้านได้ร่วมมือกับชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานด้านทหาร ด้านป่าชายเลน และองค์กรเอกชนในพื้นที่ ช่วยกันรวบรวมข้อมูล และสำรวจแนวเขต ต่อสู้ผ่านกระบวนการยุติธรรม จนได้พื้นที่คืนมา และได้ประกาศเป็นพื้นที่ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติฯ ๘๔ พรรษา เช่นเดียวกับการฟื้นฟูป่าชายเลนบริเวณอ่าวบ้านดอน อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี ก็เคยถูกนายทุนเข้ามาบุกรุกทำนาถุ้ง แต่ได้เลิกกิจการไปเนื่องจากสภาพน้ำเสื่อมโทรมและประสบปัญหาขาดทุน ชุมชนจึงได้เข้ามาทำลายคันนาถุ้งเดิม เปิดทางให้น้ำทะเลไหลเวียนเข้ามา และฟื้นฟูสภาพป่าร่วมกับหน่วยงานด้านป่าชายเลน จนปัจจุบันป่าได้ฟื้นตัวจนเต็มพื้นที่

การฟื้นฟูแนวปะการัง

แนวปะการังบริเวณหาดเจ้าหลาว จ.จันทบุรี มีความเสื่อมโทรมจากกิจกรรมการท่องเที่ยว การทำประมงในแนวปะการัง การเก็บซากปะการัง และปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาว นักวิชาการและผู้รู้ในท้องถิ่นได้ร่วมกันสำรวจสายพันธุ์และชนิดปะการังที่งอกใหม่ ปะการังที่ยังมีชีวิต แล้วทำการทดลองย้ายปลูกปะการังใน ๕ สถานีทดลอง โดยอาสาสมัครนักดำน้ำเข้ามาช่วยกัน ส่วนการฟื้นฟูแนวปะการังที่ถูกพายุซัดบริเวณอ่าวปะทิว จ.ชุมพร ก็เกิดจากพลังของภูมิปัญญาชาวบ้านที่ทำปะการังเทียมโดยใช้วัสดุบล็อควางบริเวณรอบๆ เกาะ เพื่อนำทางให้ปะการังที่ยังสามารถฟื้นตัวเองได้ ก่อตัวขึ้น และเมื่อเร็ว ๆ นี้ ยังได้รับการสนับสนุนจากศูนย์วิจัยและพัฒนาชายฝั่งอ่าวไทยตอนกลาง และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร ปลูกปะการังโดยวิธีย้ายกิ่ง และจัดเป็นกิจกรรมประชาสัมพันธ์ห้ามเข้าไปทำกิจกรรมใดๆ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากชาวประมงเป็นอย่างดี

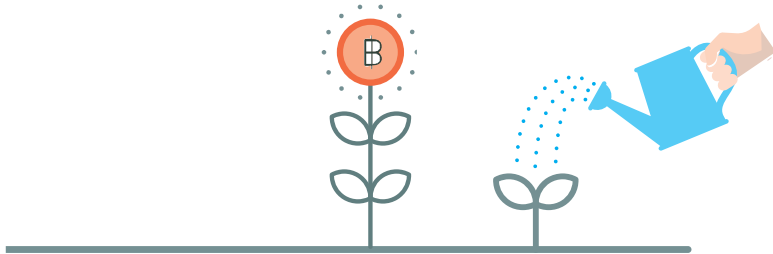
การพัฒนาแหล่งที่อยู่และเพิ่มปริมาณสัตว์น้ำ

การฟื้นฟูป่าชายเลนและแนวปะการังเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างแหล่งที่อยู่ให้สัตว์น้ำได้เป็นอย่างดี แต่โครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมยังมีวิธีการอื่นๆ ที่หลากหลาย ได้แก่ การสร้างบ้านปลาบริเวณอ่าวบ้านดอน จ.สุราษฎร์ธานี ซึ่งมีหลายรูปแบบไม่ว่าการนำเอากิ่งไม้ไปสมรวมกัน การใช้ไม้ไผ่มาผูกติดกันถึง ปักเป็นคอกหรือแนวรั้ว ส่วนบ้านปลาบริเวณอ่าวปะทิว จ.ชุมพร ทดลองใช้ท่อซีเมนต์ขนาดเล็กมัดรวม ๒-๔ ชั้น ธนาการ กุ้ง ธนาการปู โดยสร้างกระชังสำหรับแม่กุ้งและแม่ปูที่มีไข่เมื่อปล่อยไข่แล้ว ก็นำคืนสู่ธรรมชาติหรือขาย ส่วนลูกกุ้ง ลูกปูก็จะออกไปเติบโตตามธรรมชาติเป็นการเพิ่มประชากรสัตว์น้ำ

การจัดการแบบบูรณาการ

กรณีอ่าวบ้านดอน จ.สุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ ได้มีการดำเนินโครงการภายใต้การสนับสนุนของกองทุนสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๒ เป็นต้นมา ส่งผลให้เกิดการจัดการทรัพยากรไปพร้อมๆ กับเสริมสร้างศักยภาพองค์กรชุมชนและพัฒนาเครือข่ายอ่าวบ้านดอนในการเฝ้าระวังและดูแลรักษาทรัพยากรชายฝั่ง การพัฒนาอาชีพที่สอดคล้องกับฐานทรัพยากร เกิดความร่วมมือในการจัดการอย่างบูรณาการ ทำให้เกิดกลุ่มและเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวบ้านดอนในพื้นที่เป้าหมาย ๑๙ กลุ่ม มีเครือข่าย ๑๕ โรงเรียน ๑๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและสภาพแวดล้อมได้รับการดูแลและจัดการอย่างเป็นรูปธรรมโดยมีกิจกรรมเด่น อาทิ กองทุนปรับเปลี่ยนเครื่องมือประมง ช้างบ้านปลา ธนาการปูม้า ธนาการกุ้งหลวง แปลงอนุรักษ์ปูเปี้ยวหลักสูตรท้องถิ่น และข้อบัญญัติท้องถิ่น

ผลจากการร่วมมือในการจัดการทั้งมลพิษและทรัพยากรธรรมชาติ ได้ทำให้สภาพแวดล้อมดีขึ้นอย่างชัดเจน ส่งผลต่อสุขภาพ สามารถลดการบุกรุกพื้นที่ธรรมชาติ ทำให้ระบบนิเวศฟื้นตัว มีพืชและสัตว์กลับมาสมบูรณ์อีกครั้ง ทำให้ชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความภาคภูมิใจ ความสำเร็จที่เกิดขึ้นนี้ มาจากความทุ่มเท การทำงานแบบค่อยเป็นค่อยไปอย่างต่อเนื่อง เน้นการจัดการเรื่องใกล้ตัว แล้วย่อยขยายและเรียนรู้เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสังคมโดยรวมด้วย

กองทุนสิ่งแวดล้อมซึ่งได้มีส่วนสนับสนุนทุกความสำเร็จดังกล่าว ยังคงติดตามผลสัมฤทธิ์และความยั่งยืนของโครงการต่างๆ หลังสิ้นสุดการดำเนินงาน เพื่อเรียนรู้ความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรค บันทึกเรื่องราวเพื่อนำไปถ่ายทอด และเป็นบทเรียนในการสนับสนุนโครงการอื่นต่อไป

ส่วนที่ ๓

ผลสำเร็จจากการ
สนับสนุนของกองทุน
สิ่งแวดล้อม

กองทุนสิ่งแวดล้อมดำเนินงานทั้งเชิงรับและเชิงรุก เพื่อขยายการสนับสนุนเงินกองทุนและสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ โดยใช้การประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรม การประชุมชี้แจง และสร้างเครือข่ายพี่เลี้ยงสนับสนุนการพัฒนาโครงการ นอกจากนี้ได้กำหนดระบบติดตามและประเมินผลรายโครงการ ตั้งแต่ก่อน/ระหว่างดำเนินการ และหลังสิ้นสุดโครงการ เพื่อประเมินผลสำเร็จของโครงการ รวมทั้งมีการประเมินผลในภาพรวม เพื่อสะท้อนผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ และการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล อีกทั้งเป็นการรวบรวมคิดเห็นและข้อเสนอในการพัฒนากองทุนสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของกองทุนสิ่งแวดล้อม ดำเนินการ ๒ รูปแบบ คือ การประชาสัมพันธ์มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ และการประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง ทั้งนี้เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของกองทุน สร้างความเข้าใจขั้นตอนในการขอรับการสนับสนุนจากกองทุน แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ การดำเนินกิจกรรมและผลสำเร็จของโครงการต่างๆ ตลอดจนสร้างความรู้ความตระหนักในการดูแลสุขภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

การประชาสัมพันธ์มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมาย

กองทุนสิ่งแวดล้อม มีกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในเงื่อนไขขอรับการสนับสนุนกองทุน อันประกอบด้วย ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มองค์กรชุมชน และภาคเอกชน ดังนั้น จึงมีการเผยแพร่ข้อมูลแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อขยายฐานให้กว้างขวางขึ้น และดึงดูดให้หน่วยงานที่สนใจเข้ามาใช้บริการกองทุนสิ่งแวดล้อม โดยการแนะนำกองทุน อธิบายวัตถุประสงค์ เงื่อนไขขั้นตอนการขอรับการสนับสนุนจากกองทุน ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ การจัดสัมมนาให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ในการขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนสิ่งแวดล้อม การอบรมเขียนข้อเสนอโครงการ วิธีการยื่น แนวทางการพิจารณาให้การสนับสนุน และวิธีการประสานงาน และเบิกจ่ายเงินโครงการภายหลังได้รับอนุมัติโครงการ

การประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่ยอมรับในวงกว้าง

การประชาสัมพันธ์กองทุนสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง เป็นการเผยแพร่ประสบการณ์ และผลสำเร็จของโครงการที่ได้รับการสนับสนุนเงินกองทุนสิ่งแวดล้อม ให้สังคมได้รับรู้และเข้าใจ อันจะนำไปสู่การยอมรับและเห็นความสำคัญในการดูแลและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน ซึ่งมีกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เช่น วารสารข่าวกองทุนสิ่งแวดล้อมรายไตรมาส เว็บไซต์ <http://envfund.onep.go.th> Facebook “กองทุนสิ่งแวดล้อม สผ.” การเข้าร่วมจัดบูธนิทรรศการกับหน่วยงานต่างๆ และการสัมมนาใหญ่ประจำปี

ผลจากการประชาสัมพันธ์แก่กลุ่มเป้าหมายและสังคมในวงกว้าง ส่งผลให้ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม และภาคเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป ได้รู้จักและรับทราบบทบาทหน้าที่ของกองทุนสิ่งแวดล้อม รวมทั้งหน้าที่ของหน่วยงานเจ้าของโครงการที่ขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน และมีกระบวนการในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศร่วมกัน

การสานเครือข่าย

การสานเครือข่าย ริเริ่มและพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเกื้อกูล และการเสริมพลัง โดยมีกิจกรรมและการติดต่อสื่อสารที่เน้นการสื่อสารสองทางเป็นเครื่องมือสำคัญ สำนักงานกองทุนสิ่งแวดล้อม จึงได้ริเริ่มโครงการ “การสร้างเครือข่าย พี่เลี้ยงในการเขียนข้อเสนอโครงการ” ซึ่งคัดเลือกหน่วยงานหรือองค์กรที่มีศักยภาพเพียงพอตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในการเขียนข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

สำหรับหน่วยงานหรือองค์กรพี่เลี้ยงต้องเป็นเคยได้รับการสนับสนุนเงินอุดหนุน ตามมาตรา ๒๓(๔) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ จากกองทุนสิ่งแวดล้อม ในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๘ มีสถานที่ตั้งและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านการเขียนข้อเสนอโครงการที่ชัดเจน สามารถติดต่อประสานงานได้สะดวก ทั้งนี้ มีหน่วยงานหรือองค์กรตอบรับเข้าร่วมเป็นเครือข่ายพี่เลี้ยงฯ ในพื้นที่ดำเนินโครงการ ๔ ภาค รวม ๑๗ หน่วยงานหรือองค์กรกระจายอยู่ในภาคต่างๆ

เครือข่ายพี่เลี้ยงดังกล่าวนี้ เป็นกลไกสำคัญในการผลักดันและขับเคลื่อนนโยบายและแผนด้านสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาข้อเสนอโครงการกับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่ประสงค์จะเข้ามามีบทบาทในการปกป้อง คัดกรองฟื้นฟู อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการจัดการปัญหามลพิษ ตลอดจนช่วยสร้างความเข้าใจและสร้างความร่วมมือในการดำเนินงานจากภาคส่วนต่างๆ ให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยพบว่าเครือข่ายพี่เลี้ยงได้ให้คำแนะนำแก่ผู้ขอรับบริการในการเขียนข้อเสนอโครงการ ให้คำปรึกษาหารือถึงขั้นตอนวิธีการ ในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณและการจัดทำข้อเสนอโครงการ ให้เอกสารประกอบการเขียนโครงการ ตลอดจนร่วมวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา และพัฒนาข้อเสนอโครงการผ่านช่องทางต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมเครือข่ายพี่เลี้ยงและมีความพึงพอใจในระดับดีมาก

นอกจากนี้ ยังเป็นโอกาสในการยกระดับการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งพี่เลี้ยงและผู้ขอรับบริการในการพัฒนาข้อเสนอโครงการ เพราะทั้งสองฝ่ายได้แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น บอกเล่า ประสบการณ์และบทเรียน เพื่อร่วมกันค้นหาโจทย์ กำหนด วัตถุประสงค์ และออกแบบโครงการร่วมกัน ทำให้รับรู้ถึง สถานการณ์ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างๆ เข้าใจถึงบทบาท ภารกิจ และศักยภาพ ของภาคส่วนต่างๆ ในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และที่สำคัญคือ การสร้าง กลไกความร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ให้มีความใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น ผ่านการทำกิจกรรมร่วมกันและใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ซึ่งเอื้อให้เกิดการสานเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นเรื่อยๆ

"เครือข่ายพี่เลี้ยง ในพื้นที่จังหวัดต่างๆ ครอบคลุม ทั้ง 4 ภาค ทั่วประเทศ"

- 1 มูลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขา
- 2 คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 3 สถาบันชุมชนเกษตรกรรมยั่งยืน
- 4 มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ
- 5 มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (ภาคเหนือ)
- 6 มูลนิธิสื่อประชาธรรม (สำนักข่าวประชาธรรม)
- 7 สมาคมปกากะญอเพื่อการพัฒนาสังคม
และสิ่งแวดล้อม
- 8 มูลนิธิส่งเสริมการเรียนรู้ชุมชน (วัดโป่งคำ)
- 9 มูลนิธิรักเมืองน่าน
- 10 สมาคมเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา
เทือกเขาเพชรบูรณ์
- 11 สมาคมเพื่อนภู
- 12 สถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 13 มูลนิธิเพื่อเยาวชนชนบท
- 14 สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์
- 15 มูลนิธิข้าวขวัญ
- 16 สมาคมเพื่อนสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร
- 17 มูลนิธิป่า-ทะเลเพื่อชีวิต

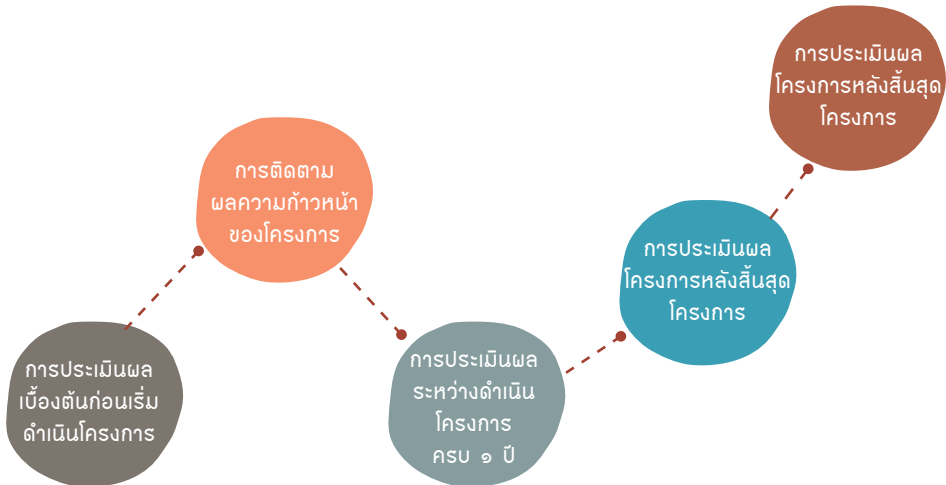
การติดตามและประเมินผล

กองทุนสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดให้มีกลไกการติดตามและประเมินผลโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเป็นรายโครงการ และการประเมินผลในภาพรวม เพื่อสะท้อนผลการดำเนินโครงการในระยะต่างๆ รับทราบปัญหาอุปสรรค ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาและพัฒนาการดำเนินงานโครงการ นำข้อเสนอแนะมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงวิธีการดำเนินโครงการ การติดตามและประเมินผล ตลอดจนการบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การติดตามประเมินผลโครงการที่ได้รับการสนับสนุนกองทุนสิ่งแวดล้อมในช่วงแรกๆ ได้ให้ความสำคัญแก่การประเมินผลความสำเร็จของโครงการ โดยใช้รูปแบบการประเมินโครงการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Evaluation) ทั้งโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ และโครงการที่อยู่ระหว่างการดำเนินการ เพื่อให้ทราบถึงผลที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยเปรียบเทียบแผนกับผลการดำเนินงาน ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดโครงการ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในระหว่างดำเนินโครงการ และความสำเร็จของการดำเนินโครงการ แต่พบว่าการติดตามและประเมินผลโครงการในรูปแบบนี้ มิได้ครอบคลุมการติดตามประเมินผลสำเร็จของการดำเนินโครงการในภาพรวม ที่แสดงการตอบสนองต่อการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ กองทุนสิ่งแวดล้อมได้ปรับปรุงและพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลโครงการให้เป็นระบบมากขึ้น ซึ่งเป็นระบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบันประกอบด้วย ๕ ขั้นตอน ดังนี้

- ๑) **การประเมินผลเบื้องต้นก่อนเริ่มดำเนินโครงการ** หลังจากหน่วยงานได้รับการอนุมัติเงินกองทุน เพื่อดำเนินโครงการ ฝ่ายเลขานุการณประชุมชี้แจงแนวทางปฏิบัติตามระเบียบ/ข้อกำหนดต่างๆ ก่อนการดำเนินโครงการ
- ๒) **การติดตามผลความก้าวหน้าของโครงการ** โดยฝ่ายเลขานุการจะติดตามความก้าวหน้าระหว่างดำเนินโครงการเป็นระยะๆ (ทุก ๓-๖ เดือน) โดยการพิจารณาตามแผนการดำเนินงาน แผนการเบิกจ่าย เพื่อรับทราบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานและให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหา
- ๓) **การประเมินผลระหว่างดำเนินโครงการครบ ๑ ปี** ฝ่ายเลขานุการ จะติดตามประเมินผลเมื่อดำเนินโครงการครบ ๑ ปี เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพ โดยจะมีการเสนอคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อทราบ
- ๔) **การประเมินผลโครงการหลังสิ้นสุดโครงการ** เพื่อประเมินประโยชน์และผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ ด้วยตัวแบบ Tyler's Goal Attainment Model” ที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลักในการประเมิน และพิจารณาว่าผลผลิตของโครงการเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

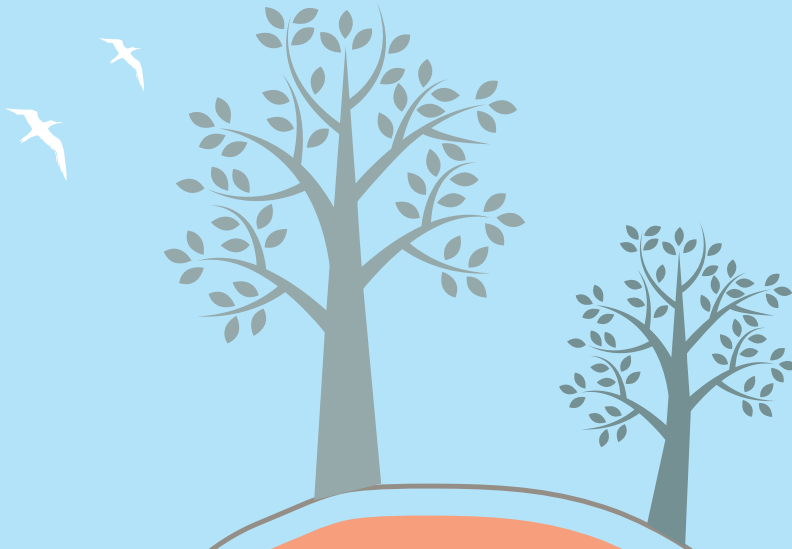

๕) การติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ หลังเสร็จสิ้นการดำเนินงานไปแล้ว เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบและความต่อเนื่องยั่งยืนของโครงการ โดยใช้การประเมินผลเชิงระบบ (System Approach) ประยุกต์รูปแบบ CIPPI Model ซึ่งพิจารณาบริบทหรือสภาวะแวดล้อมต่างๆ (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Product) และผลกระทบ (Impact) ที่เกิดขึ้นทั้งด้านบวกและด้านลบ รวมทั้งความยั่งยืนของโครงการ

การประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการนับเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ที่จะช่วยสะท้อนถึงผลสำเร็จและความยั่งยืนของการดำเนินงาน ช่วยในการออกแบบโครงการต่อไป ช่วยลดข้อผิดพลาดและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินโครงการอื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงได้เป็นอย่างดี ในการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการได้ทบทวน ปรับปรุงเกณฑ์การประเมินผลและตัวชี้วัด ตามรูปแบบ CIPPI Model ที่มีความเป็นพลวัตรสามารถประเมินผลได้ทุกช่วงเวลา ในทุกกระบวนการอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมที่สำคัญในการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ คือ การสำรวจเก็บข้อมูลภาคสนาม การสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบในพื้นที่เป้าหมาย การรวบรวมข้อมูลประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ และการประเมินผลที่เปรียบเทียบกับผลลัพธ์ที่ต้องการ แล้วจัดทำรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์รายโครงการพร้อมสรุปภาพรวมเสนอคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อมเป็นประจำทุกปี

อย่างไรก็ตาม กองทุนสิ่งแวดล้อมได้เตรียมการจัดทาระบบฐานข้อมูลการติดตามประเมินผล ผลสำเร็จ/บทเรียนองค์ความรู้ของโครงการ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลสำเร็จของการดำเนินโครงการในภาพรวม ที่สามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ของการสนับสนุนเงินกองทุนสิ่งแวดล้อม อันจะส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศต่อไป

ส่วนที่

๕

บทสรุปและก้าวต่อไป
ของกองทุนสิ่งแวดล้อม

ที่ผ่านมากองทุนสิ่งแวดล้อมได้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายระดับประเทศไปสู่การปฏิบัติ ผ่านการดำเนินงานโครงการต่างๆ เกือบ ๑,๐๐๐ โครงการ วงเงิน ๑๕,๐๐๐ ล้านบาท ช่วยส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์ ปันฟูทรัพยากรธรรมชาติของประเทศในพื้นที่ต่างๆ การบริหารจัดการกองทุนในระยะต่อไป จะยังคงมุ่งมั่นทำหน้าที่เป็นกลไกทางการเงินขับเคลื่อนนโยบายของประเทศไปสู่การปฏิบัติให้เกิดรูปธรรมมากขึ้น พร้อมเพิ่มศักยภาพทางการเงินของกองทุน และเพิ่มประสิทธิภาพการสนับสนุนเงินกองทุน

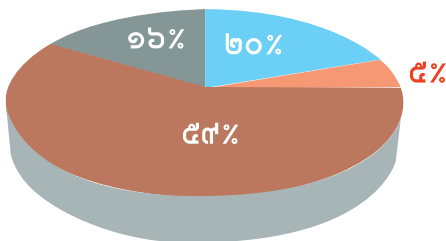

ผลต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

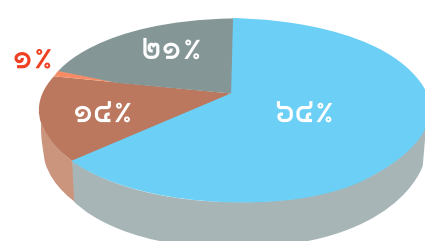
ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กองทุนสิ่งแวดล้อมได้ทำหน้าที่เป็นกลไกทางการเงินที่สร้างแรงจูงใจให้กับส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของประเทศมาอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงนโยบายและสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศเป็นสำคัญ ระยะแรกจึงได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและการจัดการน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ซึ่งมีปัญหาสิ่งแวดล้อม ต่อมาได้กำหนดกรอบการบริหารจัดการเชิงรุกด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น เพื่อลดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรในพื้นที่ต่างๆ ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการปัญหาด้านมลพิษจากสถานประกอบการของภาคเอกชน พร้อมขับเคลื่อนนโยบายรัฐในการส่งเสริมชุมชนลดขยะที่ต้นทาง

การสนับสนุนโครงการแต่ละภาคส่วนต่างๆ ข้างต้น รวมทั้งสิ้นกว่า ๑,๐๐๐ โครงการ วงเงินประมาณ ๑๕,๐๐๐ ล้านบาท จำแนกสัดส่วนโครงการและสัดส่วนงบประมาณได้ดังนี้

สัดส่วนโครงการที่สนับสนุน

สัดส่วนงบประมาณที่สนับสนุน

- ขยะและน้ำเสีย อปท.
- ขยะชุมชนต้นทาง
- ของเสียจากกิจการเอกชน
- คุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

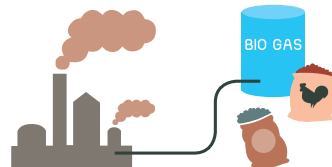

การจัดการสิ่งแวดล้อม

กองทุนสิ่งแวดล้อมได้เข้ามามีส่วนในการจัดการสิ่งแวดล้อม และแก้ไขปัญหามลพิษ ทั้งในด้านการจัดการน้ำเสีย การจัดการของเสีย และการจัดการคุณภาพอากาศ เพื่อสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่ประชาชน

>> **การจัดการน้ำเสีย การจัดการของเสีย และการจัดการคุณภาพอากาศ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** จำนวน ๑๙๑ โครงการ วงเงิน ๙,๕๗๕ ล้านบาท ได้มีส่วนช่วยแก้ไขปัญหา น้ำเสียในพื้นที่ลุ่มน้ำวิกฤต เขตควบคุมมลพิษ พื้นที่คุ้มครอง สิ่งแวดล้อม และแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของประเทศและการ ส่งเสริมให้มีระบบกำจัดของเสียที่ถูกหลักสุขาภิบาล ช่วย ลดปัญหาขยะตกค้าง การเผากลางแจ้ง รวมทั้งการเฝ้าระวัง คุณภาพอากาศ ในพื้นที่ชุมชนเมือง

>> **การจัดการสิ่งแวดล้อมของภาคเอกชน** จำนวน ๔๕ โครงการ วงเงิน ๒,๑๔๙ ล้านบาท โดยมุ่งเน้นสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา มลพิษที่เกิดจากระบวนการผลิตในกิจการของตนเอง ทั้งในด้านการบำบัดน้ำเสีย อากาศเสีย และกำจัดของเสีย จากสถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม ฟาร์มปศุสัตว์ โรงพยาบาล ได้ให้ตามมาตรฐานและข้อกำหนดของทาง ราชการ และยังเกิดผลพลอยได้ที่สามารถนำกลับมาใช้ ประโยชน์ ช่วยลดต้นทุน เพิ่มรายได้ให้กับกิจการ รวมทั้ง สามารถดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน โดยรอบ

>> การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะ
ที่ต้นทาง เป็นชุดโครงการสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ขนาดเล็ก ในระดับเทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล
ทั่วประเทศ รวม ๕๐๐ แห่ง วงเงิน ๑๘๐ ล้านบาท เพื่อส่งเสริม
ให้ชุมชนร่วมกันคัดแยกขยะจากครัวเรือนที่สามารถลดปริมาณ
ขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลงได้ร้อยละ ๓๕ ของปริมาณขยะ
ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เกิดชุมชนต้นแบบ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และ
ถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ชุมชนในพื้นที่อื่นต่อไป รวมทั้ง เป็นการสาน
ต่อนโยบาย “ประเทศไทยไร้ขยะ” ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม
ในภาพรวมทั้งประเทศ

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

กองทุนสิ่งแวดล้อม ได้ให้การสนับสนุนโครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
ของประเทศ ตั้งแต่การจัดการป่าไม้ในพื้นที่ต้นน้ำ การจัดการความหลากหลาย
ทางชีวภาพ และการเกษตรในบริเวณพื้นที่กลางน้ำ จนสู่พื้นที่ปลายน้ำอันเป็น
แหล่งทรัพยากรชายฝั่งทะเลอันอุดมสมบูรณ์ รวมไปถึงโครงการที่เน้นการบริหาร
จัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน
เพื่อรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติให้สมดุลและยั่งยืน รวมเกือบ
๒๐๐ โครงการ วงเงินกว่า ๓,๐๐๐ ล้านบาท

>> การจัดการระบบนิเวศต้นน้ำ กว่า ๗๐ โครงการ วงเงิน ๒๘๙ ล้านบาท ที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม มีส่วนช่วยในการฟื้นฟูสภาพป่าและดูแลระบบนิเวศต้นน้ำ เกิดผลสำเร็จสำคัญคือ การอนุรักษ์และฟื้นฟู ดูแลพื้นที่ป่า ในพื้นที่ป่าชุมชน และป่าสาธารณะประโยชน์ รวมแล้วกว่า ๒๐๐,๐๐๐ ไร่ โดยใช้ความเชื่อและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็น เครื่องมือสำคัญร่วมกับการตั้ง กฎ ระเบียบ กติกาชุมชน รวมทั้ง ข้อบัญญัติต่างๆ กว่า ๒๐๐ ฉบับ อีกทั้งเกิดแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ สัตว์น้ำ ปกป้องคุ้มครองทรัพยากรสัตว์น้ำ ที่มีความสำคัญ ต่อระบบนิเวศและชุมชน รวมทั้งการดูแลระบบนิเวศในพื้นที่ป่า ในส่วนของการจัดการเชื้อเพลิงเพื่อลดปัญหาหมอกควันไฟป่า ทั้งเชื้อเพลิงจากพื้นที่เกษตรโดยการนำวัสดุเหลือทิ้งทาง การเกษตรเดิมที่จะถูกกำจัดโดยการเผาและก่อให้เกิดปัญหา หมอกควันมาเปลี่ยนเป็นผลิตภัณฑ์แบบไม่พลิกกลับกอง ในกลุ่มเป้าหมาย ๔๐๐ ครัวเรือน ในพื้นที่ ๘ จังหวัดภาคเหนือ ตอนบน และลดเชื้อเพลิงจากพื้นที่ป่าเต็งรังในพื้นที่ ๒๑ หมู่บ้าน ในพื้นที่อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ใช้หลัก การชิงเผาแบบที่เกิดหมอกควันน้อย รวมทั้งการทำแนวกันไฟ สีเขียวในพื้นที่ จังหวัดเลย รวมพื้นที่กว่า ๗๕,๐๐๐ ไร่

>> การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ มีการดำเนิน กิจกรรมในหลากหลายโครงการ ซึ่งมีส่วนในการส่งเสริมการมี ส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและการจัดการความหลากหลายทาง ชีวภาพ โดยมุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลเพื่อการอนุรักษ์ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวม ๑๐ โครงการ วงเงิน ๔๕ ล้านบาท ในการรวบรวมจำนวนชนิดพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ มีการดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจตามรูปแบบทาง วิชาการ โดยนักวิจัยร่วมกับภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งนักวิจัยชุมชน

เพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยได้รวบรวมจำนวนชนิดพันธุ์พืช และชนิดพันธุ์สัตว์ ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี สมุทรสาคร จะเชิงเทรา มหาสารคาม ยโสธร และร้อยเอ็ด และนำไปสู่การพัฒนาเป็นองค์ความรู้สำคัญที่ชุมชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง และมีการประสานความร่วมมือเป็นเครือข่ายเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรธรรมชาติในทุกโครงการ

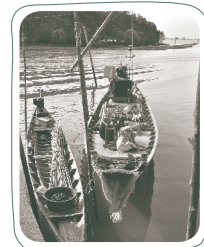
>> การจัดการระบบนิเวศเกษตร โครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีกิจกรรมหลักที่มุ่งเน้นการทำการเกษตรที่อนุรักษ์ดินและน้ำ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๑๒ โครงการ วงเงิน ๙๐ ล้านบาท ได้เกิดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม คือ เกิดองค์ความรู้ในหลากหลายด้าน ทั้งการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการทำการเกษตรทางเลือกที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทดแทนเกษตรเชิงเดี่ยวที่ส่งผลกระทบต่อดิน-น้ำ-ป่า เกิดพื้นที่ต้นแบบที่เป็นแปลงเกษตรยั่งยืน/แปลงเพาะปลูกผสมผสานแบบ "วนเกษตร" และเกิดศูนย์การเรียนรู้ ที่ได้ทดลองทำและประสบผลสำเร็จสามารถถ่ายทอด ขยายผลให้แก่ผู้สนใจทั้งในและนอกพื้นที่ เกิดผลดีต่อการลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร ซึ่งนอกจากจะปลอดภัยต่อผู้ปลูก ผู้บริโภคแล้ว ยังปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม โดยเป็นโครงการที่อยู่ในพื้นที่ ๑๑ จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ พะเยา ขอนแก่น บุรีรัมย์ นครราชสีมา ยโสธร นครศรีธรรมราช พัทลุง ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

>> การจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเล กองทุนสิ่งแวดล้อม ได้ให้การสนับสนุนโครงการ ๑๑ โครงการ วงเงิน ๔๖ ล้านบาท เพื่อดำเนินโครงการที่เน้นการอนุรักษ์ฟื้นฟูระบบนิเวศในพื้นที่ ป่าชายเลนและชายฝั่งทะเล โดยมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม และนำไปสู่ความมั่นคงของฐานทรัพยากรและยกระดับความเป็นอยู่ ของประชาชน ดังจะเห็นได้จากการประเมินผลความคุ้มค่า ในการสนับสนุนโครงการในพื้นที่อ่าวบ้านดอนวงเงิน ๕ ล้านบาท เพื่อดำเนินโครงการ แต่มีมูลค่าการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรสัตว์น้ำของประมงพื้นบ้านอ่าวบ้านดอน ในปี ๒๕๕๗- ๒๕๕๘ เป็นวงเงินสูงถึงกว่า ๑๘๐ ล้านบาท

นอกจากนี้ การดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ได้มีผลลัพธ์ ที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาเครื่องมือในการบริหารจัดการ ทรัพยากรชายฝั่งทะเล ทั้งหลักสูตรสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นใน โรงเรียน ๑๕ โรง ข้อบัญญัติท้องถิ่น เรื่องการคุ้มครองดูแล บำรุงรักษาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในพื้นที่ ๙ อบต. และ ๑ เทศบาล การเพิ่มแหล่งอนุรักษ์แปลงขยายพันธุ์ปูเปี้ยว ในป่าชายเลน ๔ แห่ง บ้านปลา - ธนาคารปู ๒๑ หมู่บ้าน และมีแนวเขตหญ้าทะเล บริเวณอ่าวฟุ้งเรียง ๒ กิโลเมตร การจัด กิจกรรมการเฝ้าระวังและปลูกป่าชายเลนในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม และยกระดับเป็นการจัดตั้งกลุ่มและเครือข่ายอนุรักษ์และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ชายฝั่งและทะเล รวม ๒๓ กลุ่ม จัดตั้งกลุ่มการปรับเปลี่ยนเครื่องมือประมง พื้นบ้านให้เป็นแบบอนุรักษ์ ใน ๑๐ หมู่บ้าน รวม ๕๗๐ ครัวเรือน และยังได้ปลูกฝังส่งต่อแนวทางการดำเนินงานเพื่อการ อนุรักษ์สู่เยาวชน ในรูปแบบชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง ทะเลในโรงเรียน ๑๔ โรงเรียน

ผลต่อการขับเคลื่อนประเทศตามนโยบายประชารัฐ

กองทุนสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินโครงการ ไม่ว่าจะเป็นโครงการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือโครงการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติขององค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม จะต้องแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือของชุมชนในพื้นที่ดำเนินโครงการ ตั้งแต่ร่วมรับรู้ปัญหาในพื้นที่ ร่วมคิดที่จะแก้ไข ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือทำ ร่วมเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล โดยมีการขับเคลื่อนที่สำคัญที่เกิดขึ้นในระดับพื้นที่หลายด้าน เช่น การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย/ของเสียตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย การสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม การสร้างมาตรการจูงใจในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน การเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับกลุ่ม/องค์กรชุมชน และสถาบันการศึกษา รวมทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในรูปแบบต่าง เช่น ชุมชน-รัฐ-เอกชน บ้าน-วัด-โรงเรียน เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงการทำงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน/ประชาสังคมอย่างต่อเนื่อง และขับเคลื่อนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดเป็นรูปธรรม

นอกเหนือจากผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากโครงการของกองทุนสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว ผลพลอยได้ที่ตามมาอันมีค่ายิ่งได้สะท้อนให้เห็นแนวคิดและแนวปฏิบัติที่แต่ละโครงการได้ทุ่มเทในการพัฒนาคน ในการเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมของคน ให้คนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ดูแลตัวเองได้ ริเริ่มสร้างสรรค์บริหารจัดการด้วยตัวเอง รัฐเป็นเพียงผู้อยู่เบื้องหลังและให้การสนับสนุน ซึ่งจะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และสามารถรับมือกับกระแสการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ โครงการและกิจกรรมต่างๆ ภายใต้การสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม แม้จะเป็นเพียงการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ แต่ก็มีส่วนสำคัญในการสร้างความสมดุลของมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ อันนำไปสู่การสร้าง ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ทั้งในระดับชุมชนและระดับประเทศต่อไป

กองทุนสิ่งแวดล้อมสานพลังประชารัฐ

สู่สังคม
อยู่ดีมีสุข

เครื่องมือการบริหารจัดการ

>> ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
ในการกำหนดค่าบริการและบันทึกข้อตกลงการรับเงิน
สนับสนุน อปท

>> กฎ ระเบียบ กติกาชุมชน แผนแม่บท แผนยุทธศาสตร์
และแผนการจัดการ รวม 194 ฉบับ • หลักสูตรท้องถิ่น
ด้านป่าไม้และทรัพยากรชายฝั่งทะเล 36 หลักสูตร
• ข้อบัญญัติท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง
ทะเล 15 ฉบับ การควบคุมการเผาในที่โล่งและการลด
มลพิษ 7 ฉบับ

นวัตกรรม

>> นำน้ำเสียและของเสียจากภาคอุตสาหกรรม
ไปผลิตพลังงานทดแทนและปุ๋ยอินทรีย์

>> ใช้น้ำควบคุมวัชพืชในแปลงนา จ.สุพรรณบุรี

• พื้นป่าด้วยกุศโลบายสวมหมวกให้ภูเขา
ใส่รองเท้าให้ดินตอย จ.น่าน • ป่าครอบครัว
จ.ขอนแก่น จ.อุบลราชธานี • กองทุนปรับเปลี่ยน
เครื่องมือประมง และบ้านปลา-ธนาคารปู
จ.สุราษฎร์ธานี

ภาครัฐ

ภาค
เอกชน

องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

>> จัดการขยะชุมชนในบริษัทที่หลากหลาย
เชื่อมโยงการจัดการสิ่งแวดล้อมกับกิจกรรม
ทางประเพณี

>> จัดการน้ำ-ป่าด้วยภูมิปัญญาและวิถีชุมชน
40 พื้นที่ • ประยุกต์แนวพระราชดำริทำเกษตรยั่งยืน :
เกษตรร่วมสมัยสายกลาง ยกป่ามาไว้ที่บ้าน-นา-สวน
คันคูใหญ่ล้อมนาแก้ปัญหาดินเค็ม • องค์ความรู้
ภูมิปัญญา 16 ชุด

ยกระดับ
คุณค่ามนุษย์

THAILAND 4.0

ต้นแบบ

- >> อปท.มีการจัดการขยะต้นทางดีเลิศ 16 แห่ง
- >> ทัวประเทศศูนย์เรียนรู้และแปลงสาธิต 8 จังหวัดภาคเหนือ จ.นครสวรรค์ จ.สุพรรณบุรี และร้อยเอ็ด

สร้าง
ความมั่นคง
ทางเศรษฐกิจ

กลไกการขับเคลื่อน

- >> คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ อปท. ผู้นำชุมชน
- >> กลุ่ม/ เครือข่าย / ชมรม / คณะกรรมการด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการจัดการป่าไม้ 227 เครือข่าย 4,503 คนและด้านชายฝั่งทะเล 56 เครือข่าย 1,650 คน

ภาคประชาชน

ฐานข้อมูล

- >> ระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาล 30 แห่ง กำจัดได้ 2,050 ตัน/วัน และระบบบำบัดน้ำเสีย 16 แห่ง บำบัดได้ 28,300 ลบ.ม./วัน

รัก
สิ่งแวดล้อม

- >> แนวเขตที่ดินป่าไม้ ป่าชายเลน การใช้ที่ดินรวม 136,447 ไร่ ป่าชายเลนตามมติ ครม. ใน 24 จังหวัด
- ชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ในป่าชุมชน พื้นที่ชุ่มน้ำบริเวณลำน้ำ พื้นที่ชายฝั่งทะเล และปะการัง รวม 5 แห่ง
- มูลค่าการใช้ประโยชน์ทรัพยากรสัตว์น้ำอ่าวบ้านดอน ปี 2557-2559

ก้าวต่อไปของกองทุนสิ่งแวดล้อม

กองทุนสิ่งแวดล้อมจะเป็นกลไกทางการเงิน เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในระดับพื้นที่ พร้อมสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

การสนับสนุนเงินกองทุนสิ่งแวดล้อม

กองทุนสิ่งแวดล้อมยังจะให้ความสำคัญในการสานต่องานด้านการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากแหล่งกำเนิดต่างๆ ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมและการน้อมนำศาสตร์พระราชา ที่เน้นการใช้ธรรมชาติบำบัดมาประยุกต์ใช้ในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมในระดับพื้นที่ รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกแก่ภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตนเอง นอกจากนี้ จะให้ความสำคัญในการจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ เสริมสร้างศักยภาพในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พัฒน่องค์ความรู้และศึกษารวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น ชนิตพันธุ์พืชและสัตว์ในท้องถิ่น นอกจากนี้ จะส่งเสริมการดำเนินงานภายใต้หลักการผู้รับประโยชน์เป็นผู้จ่าย (Beneficiary Pays Principle : BPP) โดยให้ภาคเอกชน หน่วยงาน องค์กร และกลุ่มผู้ได้รับประโยชน์ รับผิดชอบการดูแลรักษาจากระบบนิเวศและแหล่งธรรมชาติในพื้นที่ต่างๆ

ในอนาคต (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ฉบับใหม่ มีผลบังคับใช้ กองทุนสิ่งแวดล้อมจะเน้นการทำงานเชิงรุก และสามารถสนับสนุนเงินกองทุนไปดำเนินการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมทุกด้าน รวมทั้งให้การสนับสนุนการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมกรณีฉุกเฉิน หรือต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เช่น การเกิดน้ำมันรั่วไหล เพื่อมิให้เกิดปัญหาขยายเป็นวงกว้าง หรือทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบสามารถนำกองทุนไปแก้ไข เยียวยา ขจัดมลพิษและฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ทันทีทั้งที่

การเพิ่มประสิทธิภาพการสนับสนุนเงินกองทุนสิ่งแวดล้อม

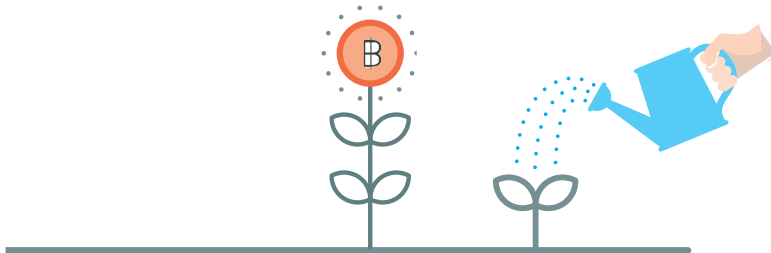
ในส่วนของการเพิ่มประสิทธิภาพการสนับสนุนเงินกองทุนสิ่งแวดล้อม จะเน้นการกำหนดสัดส่วนเงินอุดหนุนและเงินกู้ที่เหมาะสม โดยจะให้ความสำคัญกับการจัดสรรเงินที่สามารถมีเงินหมุนเวียนคืนกลับ รวมทั้งการปรับปรุงกระบวนการบริหารกองทุนสิ่งแวดล้อมภายใต้โมเดล Thailand 4.0 ให้มีความคล่องตัว ลดระยะเวลา ขั้นตอน และกฎระเบียบที่ไม่จำเป็น ยกเว้นนวัตกรรมและการริเริ่มเชิงสร้างสรรค์ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นทุนหมุนเวียนที่มีความมั่นคง และพร้อมที่จะเดินหน้าต่อไปกับการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ตลอดจนเพิ่มศักยภาพของภาคีเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม

การเพิ่มศักยภาพทางการเงินของกองทุนสิ่งแวดล้อม

กองทุนสิ่งแวดล้อมจะมุ่งเน้นการแสวงหาแหล่งเงิน ที่มี ศักยภาพสำหรับกองทุนสิ่งแวดล้อมในอนาคต เพื่อให้กองทุน สิ่งแวดล้อมมีเงินทุนหมุนเวียนที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อให้เพียงพอต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแต่ละปีงบประมาณ โดยที่ผ่านมาได้ ดำเนินการศึกษาและทบทวนแนวทางการระดมทุนเข้าสู่กองทุน สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการกำหนดอัตราการเก็บภาษีสรรพสามิต ในหมวดสินค้าและบริการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ค่าธรรมเนียมสิ่งแวดล้อม เงินช่วยเหลือด้านการลดการปล่อย ก๊าซเรือนกระจกจากองค์กรระหว่างประเทศ ดังเช่น กองทุน ภูมิอากาศสีเขียว (Green Climate Fund) รวมทั้งการศึกษา และพัฒนามาตรการทางการเงินและการคลังที่เหมาะสม เพื่อจัดเก็บรายได้เข้ากองทุนสิ่งแวดล้อม

กองทุนสิ่งแวดล้อมจะเป็นกลไกสำคัญทาง
การเงินที่ขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลไปสู่
การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ตอบสนอง
การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม สร้างความสมดุลของการ
พัฒนา โดยคำนึงถึงมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันนำ
ไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ในระดับชุมชน
สังคม และประเทศต่อไป

ກາດພູນວກ

สรุปจำนวนโครงการและงบประมาณที่ได้รับอนุมัติจากกองทุนสิ่งแวดล้อมจําแนกตามประเภท ตั้งแต่ปี
งบประมาณ 2535-ปัจจุบัน (ข้อมูล ณ 7 มิถุนายน 2560)

ปีงบ	รวม ม.23(1)		ม.23(1) น้ำเสีย		ม.23(1) ขยะ		ม.23(1) อื่น ๆ		ม.23(2)		
	คก.	วงเงิน	คก.	วงเงิน	คก.	วงเงิน	คก.	วงเงิน	คก.	วงเงิน	
2535	28	2,723.670	22	2,673.840	4	20.330	2	29.500	-	-	
2536	5	1,685.610	1	1,570.470	2	94.840	2	20.300	-	-	
2537	0	-	-	-	-	0.000	-	-	-	-	
2538	4	61.010	2	9.000	2	52.010	-	-	-	-	
2539	22	2,810.460	13	2,482.970	9	327.490	-	-	-	-	
2540	10	266.240	3	34.800	7	231.440	-	-	-	-	
2541	8	356.560	2	75.360	6	281.200	-	-	-	-	
2542	13	652.510	2	73.730	11	578.780	-	-	-	-	
2543	0	-	-	-	-	0.000	-	-	-	-	
2544	4	227.870	-	-	4	227.870	-	-	-	-	
2545	3	27.860	1	14.000	2	13.860	-	-	-	-	
2546	1	6.630	1	6.630	-	-	-	-	-	-	
2547	1	163.960	1	163.960	-	-	-	-	-	-	
2548	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2549	2	87.490	-	-	2	87.490	-	-	-	-	
2550	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2551	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2552	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2553	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2554	1	249.130	1	249.130	-	-	-	-	-	-	
2555	2	62.040	1	10.700	1	51.340	-	-	-	-	
2556	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2557	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2558	81	73.444	15	55.260	66	18.180	-	-	-	-	
2559	5	111.190	4	111.210	1	0.100	-	-	-	-	
2560	1	9.690	-	-	1	9.690	-	-	-	-	
รวม	191	9,575.364	69	7,531.060	118	1,994.620	4	49.800	-	-	

หมายเหตุ : มาตรา 23(1) สนับสนุนเงินอุดหนุนเพื่อจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียและระบบกำจัดของเสียรวมของส่วนราชการหรืออปท.

มาตรา 23(2) เงินกู้สำหรับรัฐวิสาหกิจและอปท.ในโครงการก่อสร้างระบบบำบัดอากาศเสีย/ระบบบำบัดน้ำเสีย/ระบบกำจัดของเสีย
เพื่อใช้เฉพาะในกิจการของตนเอง

หน่วย: ล้านบาท

	ม. 23(3)		รวม ม.23(4)		ม .23(4) NGO		ม. 23(4) อปท./ราชการ		รวม	
	คก.	วงเงิน	คก	วงเงิน	คก.	วงเงิน	คก	วงเงิน	คก	วงเงิน
-	-	-	4	2.970	-	-	4	2.970	32	2,726.640
-	-	-	1	1.500		-	1	1.500	6	1,687.110
-	-	-	2	11.050	1	4.70	1	6.350	2	11.050
-	-	-	8	41.770	6	21.99	2	19.780	12	102.780
-	-	-	20	118.960	9	49.79	11	69.170	42	2,929.420
-	-	-	9	99.740	3	14.79	6	84.950	19	365.980
-	3	56.700	1	36.200	-	-	1	36.200	12	449.460
-	1	60.000	5	21.640	4	18.07	1	3.570	19	734.150
-	1	20.000	8	63.270	1	4.83	7	58.440	9	83.270
-	-	-	17	85.710	10	43.82	7	41.890	21	313.580
-	1	60.000	3	9.110	3	9.11	-	-	7	96.970
-	2	53.810	2	6.920	2	6.92	-	-	5	67.360
-	-	-	9	31.520	9	31.52	-	-	10	195.480
-	-	-	1	10.000	-	-	1	10.000	1	10.000
-	-	-	5	76.910	1	0.76	4	76.150	7	164.400
-	-	-	1	0.680	-	-	1	0.680	1	0.680
-	-	-	14	76.060	12	53.13	2	22.930	14	76.060
-	-	-	13	2,304.460	10	43.46	3	2,261.000	13	2,304.460
-	-	-	5	41.160	2	5.02	3	36.140	5	41.160
-	2	72.000	4	15.630	2	7.62	2	8.010	7	336.760
-	7	101.410	3	13.870	1	4.05	2	9.820	12	177.320
-	9	618.610	6	28.713	4	18.98	2	9.730	15	647.323
-	5	655.520	2	9.970	1	4.98	1	4.995	7	665.490
-	9	208.938	6	25.444	2	9.99	4	15.455	96	307.827
-	5	242.850	573	204.453	3	13.41	570	191.048	583	558.493
-	-	-	6	28.293	6	28.29	-	-	7	37.983
-	45	2,149.838	728	3,366.004	92	395.233	636	2,970.778	964	15,091.206

มาตรา 23(3) เงินกู้สำหรับภาคเอกชนในการดำเนินโครงการเพื่อควบคุมบำบัดหรือขจัดมลพิษที่เกิดจากกิจกรรมของตนเอง

มาตรา 23(4) เงินช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

โครงการสำคัญที่ได้รับการสนับสนุนเงินจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๖๐

(หน่วย: ล้านบาท)

ลำดับ	ชื่อโครงการ	หน่วยงาน	ระยะเวลา	วงเงิน
	ด้านการจัดการน้ำเสีย			
1	โครงการเร่งรัดการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมและจัดการปัญหาน้ำเสียให้เป็นระบบทั้งพื้นที่	เมืองพัทยา จ.ชลบุรี	ต.ค.35- พ.ย.47	1,799.45
2	โครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย	ทต.กะรนจ.ภูเก็ต	ต.ค.36- เม.ย.47	162.54
3	โครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวม	ทน.หาดใหญ่ จ.สงขลา	ต.ค.36- ธ.ค.43	1,570.47
4	โครงการว่าจ้างแบบเหมารวม (turnkey) เพื่อการออกแบบ รวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษจังหวัดสมุทรปราการฝั่งตะวันออก และฝั่งตะวันตก	กรมควบคุมมลพิษ	ต.ค.39- ม.ค.47	2,221.86
5	โครงการก่อสร้างระบบรวบรวมน้ำเสียและระบบบำบัดน้ำเสีย	ทต.ท่าแร่ จ.สกลนคร	ก.ค. 42- ก.พ. 44	64.16
6	โครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย ระยะที่ 1 (เป็นระบบบำบัดน้ำเสียย่อย 2 แห่งบริเวณหาดสุรินทร์และอ่าวบางเทา)	อบต.เชิงทะเล จ.ภูเก็ต	ส.ค.55- ก.ค.60	249.13
7	โครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียในพื้นที่ส่วนที่ 1 ระยะที่ 1	ทม.มุกดาหาร จ.มุกดาหาร	มี.ค. 47- มิ.ย. 49	163.96
8	โครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย	ทต.กุดจิก จ.นครราชสีมา	พ.ย.56- ส.ค. 57	10.70
9	โครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย ระยะที่ ๔ ของทม.ป่าตอง จังหวัดภูเก็ต	ทม.ป่าตอง จ.ภูเก็ต	ปี 2559	110.79
	ด้านการจัดการขยะมูลฝอย			
10	โครงการก่อสร้างระบบกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	ทน.หาดใหญ่ จ.สงขลา	ต.ค.36- ก.ค. 40	63.04
11	โครงการก่อสร้างระบบกำจัดมูลฝอย ระยะที่1	ทต.สะเดา จ.สงขลา	ต.ค.41- ก.ย.43	81.58
12	โครงการก่อสร้างระบบกำจัดมูลฝอย ระยะที่ 1	ทต.บางคล้า จ.ฉะเชิงเทรา	มี.ค. 42- ธ.ค. 42	25.89
13	โครงการก่อสร้างระบบกำจัดมูลฝอย ระยะที่ 1	ทต.แสนสุข จ.ชลบุรี	ก.ค. 41- ต.ค. 42	93.75
14	โครงการก่อสร้างและปรับปรุงระบบกำจัดมูลฝอย	ทม.สมุทรสงคราม จ.สมุทรสงคราม	ก.ย. 41- ก.พ. 43	46.86

ลำดับ	ชื่อโครงการ	หน่วยงาน	ระยะเวลา	วงเงิน
15	โครงการปรับปรุงระบบกำจัดมูลฝอย	เทศบาลเมืองวาริน ชำราบ จ.อุบลฯ	พ.ค. 42- ม.ค.43	71.600
16	โครงการปรับปรุงระบบกำจัดมูลฝอย	ทน.ขอนแก่น จ.ขอนแก่น	ส.ค. 42- มิ.ย. 43	45.65
17	โครงการก่อสร้างระบบกำจัดมูลฝอย	ทม.นครพนม จ.นครพนม	ม.ค. 42- ก.พ. 43	79.15
18	โครงการปรับปรุงระบบกำจัดมูลฝอย	ทม.บุรีรัมย์ จ.บุรีรัมย์	พ.ค. 42- เม.ย. 43	52.15
19	โครงการจัดการขยะมูลฝอย ระยะที่ 1	ทม.ศรีสะเกษ จ.ศรีสะเกษ	ม.ค. 43- ส.ค. 44	65.91
20	โครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย ระยะที่ 1	ทม.ยโสธร จ.ยโสธร	พ.ย. 42- ต.ค. 43	52.63
21	โครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย ระยะที่ 1	ทม.เสนา จ. พระนครศรีอยุธยา	ต.ค. 42- ต.ค. 43	46.02
22	โครงการปรับปรุงระบบกำจัดมูลฝอย	ทม.มหาสารคาม จ.มหาสารคาม	พ.ย. 42- ธ.ค. 43	31.80
23	โครงการก่อสร้างระบบการจัดการมูลฝอย	ทม.ชุมพร จ.ชุมพร	ก.พ. 43- พ.ค. 44	47.86
24	โครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย ระยะที่ 1	ทม.สุโขทัยธานี จ.สุโขทัย	พ.ค. 43- ก.ค. 44	52.66
25	โครงการก่อสร้างระบบจัดการขยะ	ทต.ตากลี จ.นครสวรรค์	ก.ค. 43- ต.ค. 44	47.79
26	โครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูล ระยะที่ 1	ทต.เขื่องยืน จ.มหาสารคาม	ธ.ค.43- ก.ย.44	21.74
27	โครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย	ทม.ปัตตานี จ.ปัตตานี	ธ.ค. 43- เม.ย.45	70.22
28	โครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะ	ทต.เบตง จ.ยะลา	พ.ย. 43- เม.ย. 45	83.70
29	โครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย ระยะที่ 1	ทน.ยะลา จ.ยะลา	มี.ค. 46- ธ.ค. 46	72.12
30	โครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบ ฝังกลบ	ทต.เมืองแกลง จ.ระยอง	ก.พ. 45- ก.พ. 46	61.96
31	โครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยและ สิ่งปฏิกูล	ทม.ตราด จ.ตราด	พ.ย.44- ต.ค.45	90.2
32	โครงการก่อสร้างระบบจัดการมูลฝอย	ทม.ตะกั่วป่า จ.พังงา	พ.ย. 50- ต.ค. 51	78.44

ลำดับ	ชื่อโครงการ	หน่วยงาน	ระยะเวลา	วงเงิน
	การจัดการขยะที่ต้นทาง			
33	โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะที่ต้นทาง	อปท. 566 แห่ง	พ.ย. 58 – เม.ย. 60	179.53
	โครงการเงินกู้ภาคเอกชน			
34	โครงการบำบัดน้ำเสียในฟาร์มสุกร	บริษัท เอส พี เอ็ม อาหารสัตว์ จำกัด	ปี 2541	39.00
35	โครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย	บริษัท เวิลด์แอดวานซ์ เทคโนโลยี จำกัด	ปี 2542	60.00
36	โครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อผลิตก๊าซชีวภาพและโรงไฟฟ้าขนาด 4.5 MW	บริษัท ไทยรุ่งเรือง พลังงาน จำกัด	ปี 2544	66.00
37	โครงการก่อสร้างและติดตั้งระบบผลิตก๊าซชีวภาพและบำบัดน้ำเสียจากมูลไก่	บริษัท พลวิทยาฟาร์ม จำกัด	ปี 2555	21.00
38	โครงการกำจัดของเสียที่เกิดจากมูลไก่ไข่เพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อม	บริษัท ฟาร์มชูลิน เตือนใจ 99 จำกัด	ปี 2556	40.78
39	โครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อผลิตก๊าซชีวภาพ	บริษัท แม่ทา วิ.พี. จำกัด	ปี 2556	25.000
40	โครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อผลิตก๊าซชีวภาพ	บริษัท เอ แอล ปาล์ม จำกัด	ปี 2556	49.60
41	โครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อผลิตก๊าซชีวภาพ	บริษัท ประจกกิจ ปาล์มอยล์ จำกัด	ปี 2556	75.03
42	โครงการปรับปรุงระบบการบำบัดน้ำเสีย โดยการเพิ่มหน่วยบำบัดน้ำเสียแบบไม่ใช้อากาศ	บริษัท สยามมิตรชัย พีทีเอ จำกัด	ปี 2556	400.00
43	โครงการก่อสร้างโรงกรองฝุ่นใหม่	บริษัท เอ็ม เมททอล (ประเทศไทย) จำกัด	ปี 2557	150.00
44	โครงการติดตั้งหอเผาภายใน (Enclosure Ground Flare)	บริษัท มาบตาพุด โอเลฟินส์ จำกัด	ปี 2557	300.00
45	โครงการติดตั้งระบบควบคุมปริมาณไฮโดรคาร์บอนออกสู่บรรยากาศ	บริษัท มาบตาพุด แทงค์ เทอร์มินัล จำกัด	ปี 2557	125.00
46	โครงการจัดการมูลไก่จากฟาร์มไก่ไข่สุนทรฟาร์ม เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	สุนทรฟาร์ม	ปี 2558	50.00
47	โครงการปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียฟาร์มสุกรด้วยระบบบอหมักก๊าซชีวภาพ	บริษัท เอส พี เอ็ม อาหารสัตว์ จำกัด	ปี 2558	63.00
48	โครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย	บริษัท เอสเอสดีซี (ไทเกอร์เท็กซ์) จำกัด	ปี 2559	165.85

ลำดับ	ชื่อโครงการ	หน่วยงาน	ระยะเวลา	วงเงิน
	โครงการด้านการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม			
49	โครงการเครือข่ายชุมชนเกษตรกรรมยั่งยืน	มูลนิธิชุมชนท้องถิ่น พัฒนา	พ.ค.39- เม.ย.42	12.40
50	โครงการฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำป่าทามมูล	มูลนิธิชุมชนอีสาน	ก.ค.42- มิ.ย.45	5.00
51	โครงการพัฒนาชุมชนเพื่อฟื้นฟูดินน่าน	มูลนิธิอีกเมืองน่าน	ก.ย.43- ส.ค.46	4.83
52	โครงการโรงเรียน- ชุมชนร่วมใจพิทักษ์และฟื้นฟู ป่าชายเลนอ่าวทุ่งมหา จ.ชุมพร	มูลนิธิสิ่งแวดล้อมไทย	ก.ค. 44- มิ.ย. 46	4.23
53	โครงการพิทักษ์และฟื้นฟูสภาพแม่น้ำปิง อย่างมีส่วนร่วมของประชาชน จ.เชียงใหม่	สมาคมที่ปรึกษา สิ่งแวดล้อมไทย	ต.ค. 44- ก.ย. 47	4.81
54	โครงการอนุรักษ์นกและพื้นที่ชุ่มน้ำอ่าวไทยตอนใน	สมาคมอนุรักษ์นกและ ธรรมชาติ	มิ.ย.51- พ.ค.54	4.78
55	โครงการฟื้นฟูพิทักษ์รักษป่าเมืองเวสาลี	สมาคมเกษตรกรพัฒนา การเกษตรและสิ่งแวดล้อม	มิ.ย.51- พ.ค.54	5.00
56	โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการ จัดการขยะอินทรีย์สำหรับชุมชนขนาดย่อม	มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยศูนย์สารสนเทศ ใต้ดินดิน	ส.ค.51- ก.ค.52	4.99
57	โครงการพัฒนาชุมชนต้นแบบฟื้นฟูป่าดงหนอง เอียด จังหวัดร้อยเอ็ด	มูลนิธิเพื่อเยาวชน ชนบท	พ.ย.51- ต.ค.53	3.57
58	โครงการเครือข่ายบ้าน วัด โรงเรียน พัฒนาชุมชน ลุ่มน้ำปิง	มูลนิธิหมอเสม พริ้งพวงแก้ว	พ.ย.51 – ต.ค. 54	4.97
59	โครงการพัฒนาเครือข่ายองค์กรชุมชนลุ่มน้ำแม่จัน- แม่สลองในการอนุรักษ์ดิน น้ำ ป่า และเศรษฐกิจ พอเพียง	มูลนิธิพัฒนาชุมชน และเขตภูเขา	มิ.ย.52- พ.ค.55	4.28
60	โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นฐานทรัพยากรในการดำรงชีวิต ของประชาชน ต.นางมุด อ.กาบเชิง จ.สุรินทร์	มูลนิธิพัฒนาอีสาน	มิ.ย.52- พ.ค.55	3.55
61	โครงการเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุก ทำลายทรัพยากรป่าไม้ของประเทศ	สำนักงานปลัดกระทรวง ทรัพยากรฯ	ก.ย.52- ม.ค.56	2,254.00
62	โครงการความร่วมมือเพื่อฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมอ่าว บ้านดอนด้วยพลังชุมชน	มูลนิธิชุมชนท้องถิ่น พัฒนา	ต.ค.52- ก.ย.55	4.98
63	โครงการร่วมใจรักษาป่าต้นน้ำแม่แจ่มโดยภูมิ ปัญญาปกากะญอ	สมาคมปกากะญอ เพื่อการพัฒนาสังคม และสิ่งแวดล้อม	ต.ค.52- ก.ย.55	4.06

ลำดับ	ชื่อโครงการ	หน่วยงาน	ระยะเวลา	วงเงิน
64	โครงการพัฒนาชุมชนต้นแบบและเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง	สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทย	พ.ย.52-ต.ค.55	5.00
65	โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายชุมชนลุ่มน้ำมวบเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจ.น่าน	มูลนิธิคนบ่อว่า	พ.ย.52-ต.ค.55	4.197
66	โครงการจัดการเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อลดการเผา	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	มี.ค.54-ส.ค.55	3.16
67	โครงการการวางแผนแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเชื้อเพลิงป่าเต็งรังโดยใช้แบบจำลองไฟป่า	คณะวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ก.พ.55-ม.ค.57	5.00
68	โครงการพัฒนาแบบจำลองเชิงพื้นที่แบบพลวัตเพื่อติดตามและประเมินสถานการณ์คุณภาพน้ำกรณศึกษาแม่น้ำเพชรบุรี	สนง.ปลัดกระทรวงทรัพยากรฯ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 8 (ราชบุรี)	ต.ค.55-ก.ย.57	4.82
69	โครงการสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการจัดการฐานทรัพยากรดิน น้ำ ป่า ต่าบลวงน้อย อำเภอน้อย จังหวัดขอนแก่น	สมาคมเพื่อนภู	ต.ค.55-ธ.ค.57	4.05
70	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์ต้นไม้ใหญ่และการจัดการพื้นที่สีเขียวเมืองเก่าเชียงใหม่ตามแนวคิดนิเวศประวัติศาสตร์อย่างมีส่วนร่วม	มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ โดยเครือข่ายเขียว สวย หอม	ต.ค.56 - ก.ย.58	5.00
71	โครงการวิจัยการสร้างกระบวนการเรียนรู้และถอดบทเรียนการจัดการไฟฟ้าเพื่อแก้ไขปัญหาหมอกควันโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายใน ต.สบเตี๊ยะแม่สอย และบ้านแปะ อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่	คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ม.ค.57-ส.ค.59	4.995
72	โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายทรัพยากรลุ่มน้ำแม่แตงตอนบน เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำแม่แตงตอนบน อ.เวียงแหง จ.เชียงใหม่	มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	ม.ค.57-มิ.ย.59	4.982
73	โครงการเสริมสร้างศักยภาพองค์กรชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าต้นน้ำพุง	สมาคมเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาเทือกเขาเพชรบูรณ์	ก.ค.58 - มิ.ย.61	4.989
74	โครงการฟื้นฟูระบบนิเวศน์เกษตร และความหลากหลายทางชีวภาพของพันธุ์ข้าวพื้นบ้านในระบบเกษตรอินทรีย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม : พื้นที่นำร่อง จ.สุพรรณบุรี	มูลนิธิข้าวขวัญ	ก.ย.58 - ก.พ.60	5.00

ลำดับ	ชื่อโครงการ	หน่วยงาน	ระยะเวลา	วงเงิน
75	โครงการการสร้างเสริมพลังชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่ป่าใหญ่โคกจิก - ตาลอก อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยสถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช	ก.ย.58- ต.ค.61	4.276
76	โครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในห้วยทับทันโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน และชุมชนท้องถิ่นตำบลศรีสุขและองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสุข อ.ศรีณรงค์ จ.สุรินทร์	อบต. ศรีสุข จ.สุรินทร์	ธ.ค..59 - พ.ย. 62	1.925
77	โครงการฟื้นฟูพลับพลึงธารพืชหายากถิ่นเดียวในโลกที่ใกล้สูญพันธุ์ในจังหวัดระนองและจังหวัดพังงา	มูลนิธิอีสต์ ฟอรั่ม	ก.ค.60 - มิ.ย.63	4.966

25

